

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสารนี้อาจกล่าวได้ว่า มีแนวคิดมาจากสิ่งที นอม ชอมสกี (Noam Chomsky, 1965: 14-15) ได้เคยอธิบายไว้เกี่ยวกับความสามารถ ทางภาษา (Linguistic Competence) และการแสดงออกทางภาษา (Linguistic Performance) ชอมสกี ได้กล่าวถึงความสามารถทางภาษาของมนุษย์ว่ามี 2 ระดับ คือ

1. ความสามารถทางภาษา (Linguistic Competence) หมายถึง ความสามารถภายในที่เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติของทุกคนในฐานะเป็นเจ้าของภาษา ความสามารถ นี้ประกอบด้วยความสามารถที่จะสร้างและเข้าใจประโยคต่างๆในภาษาได้อย่างไม่มีขอบเขต จำกัดเป็นความสามารถที่จะบอกได้ว่า ประโยคใดมีความหมายกำกวมหรือไม่ ประโยคคู่ใด มีความหมายเหมือนกัน ประโยคใดถูกไวยากรณ์ หรือประโยคใดผิดไวยากรณ์ ตลอดจนความรู้ความสามารถที่จะเข้าใจโครงสร้างภายในของประโยคได้อย่างถูกต้องชัดเจน

2. การแสดงออกทางภาษา (Linguistic Performance) หมายถึง ความสามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการแสดงออกจริง โดยใช้ความรู้ทางภาษาที่มีอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถทางภาษาของ ชอมสกี นี้ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้ เป็นจำนวนมาก เช่น เดล ไฮเมส (Dell Hymes in C.J.Brumfit and K.Johnson, eds, 1981: 7-15) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถทางภาษา (Linguistic Competence) และการแสดงออกทางภาษา (Linguistic Performance) ของ ชอมสกี ว่า ไม่ใช่เป็นความสามารถในการนำภาษาไปใช้ (Language Use) ทั้งนี้เพราะ ชอมสกีไม่ได้กล่าวถึงความสำคัญทางด้านวัฒนธรรมเลย คงกล่าวถึงเฉพาะบทบาททางจิตวิทยา เช่น ความจำ การรับรู้ เป็นต้น เท่านั้น ไฮเมส ได้ชี้ให้เห็นว่า ความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารนั้น มิใช่เป็นเพียงความรู้ด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ เพื่อที่จะสามารถเข้าใจและ พูดออกมาอย่างมีความหมายได้เท่านั้น ยังต้องประกอบด้วยความรู้ด้านกฎเกณฑ์ทางสังคมของ ภาษาด้วย คือ ต้องมีกฎเกณฑ์การใช้ภาษาจริง (Rules of Use) ซึ่งถ้าปราศจากกฎเกณฑ์ ดังกล่าวนี้อันแล้ว กฎเกณฑ์ด้านไวยากรณ์ (Rules of Grammar) ก็ไม่มีประโยชน์ นอกจากนี้

ยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องของภาษาศาสตร์สังคมด้วย

ชาร์ล อาร์ คูเปอร์ (Charles R. Cooper quoted in J.Munby ,1978: 16) ได้แสดงทัศนะที่คล้ายคลึงกับ เคล ไซมส์ โดยกล่าวว่า "การที่จะสื่อสารให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้พูดมิใช่จะรู้แต่เพียงวิธีการที่จะพูดภาษาอย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เท่านั้น ยังต้องรู้วิธีการใช้คำพูดเหล่านั้นให้เหมาะสมด้วย นั่นคือผู้พูดจะต้องรู้ว่าตนกำลังจะพูดอะไร กับใคร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร

รีเนท เอ ชูลซ์ และ วอลเตอร์ เอช บาร์ทซ์ (Renate A. Schulz and Walter H.Bartz, 1975: 49) ได้กล่าวถึง ความสามารถในการสื่อสารว่า เป็นความสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์ (Interact) อย่างมีความหมายกับผู้อื่นซึ่งต่างวัฒนธรรมกัน ความสามารถนี้มิใช่ลักษณะที่ นอม ชอมสกี ได้กล่าวว่า เป็นความรู้ด้านกฎเกณฑ์ของภาษาและความสามารถที่จะแยกให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำพูดที่ถูกต้องและคำพูดที่ผิดเท่านั้น

จอห์น เอฟ ไวแมนน์ และ ฟิลิป แบ็คลันด์ (John F. Weimann and Philip Backlund, 1978: 186) กล่าวถึง ความสามารถในการสื่อสาร ว่า เป็นความสามารถของผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ (Interact) ในการเลือกพฤติกรรมการสื่อสาร เพื่อให้ตนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

พี ดี สตรีเวนส์ (P.D.Stevens, 1980: 113) มีความเห็นว่า ความสามารถในการสื่อสารนี้ เป็นความสามารถด้านกฎเกณฑ์ต่างๆที่ทำให้ผู้พูดสามารถแยกแยะได้ว่า ประโยคใดถูกต้องทางไวยากรณ์ และสามารถตัดสินใจได้ว่า การใช้ภาษาแบบใดจึงจะเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ขณะนั้น

ซี เอ็น คานคลิน (C.N.Candlin, 1986: 38) ได้กล่าวถึง ความสามารถในการสื่อสารว่า เป็นการสร้างสรรค์ความหมายเพื่อใช้เป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน ได้ตอบ เป็นการ

จัดความรู้ด้านโครงสร้างเพื่อใช้ในกระบวนการสำหรับคัดแปลงแก้ปัญหาทางการสื่อสารที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์

อีเลิน ทาโรน (Elaine Tarone, 1989: 17) กล่าวว่า "ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีองค์ประกอบทางด้านภาษาศาสตร์ ด้านภาษาศาสตร์สังคม และด้านกลวิธีการสื่อสาร ที่ทำให้เกิดความสามารถนั้น"

ความสามารถในการสื่อสารนี้ นอกจากจะสื่อสารกันโดยการใช้อำนาจพูด (Verbal Communication) แล้ว ยังรวมถึงการสื่อสารโดยการไม่ใช้อำนาจพูด (Non-Verbal Communication) อีกด้วย ดังที่ ยาสมีน ลักมานิ (Yasmeen Lukmani, 1982: 217) ได้กล่าวถึง แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่า มีจุดมุ่งหมายที่การสื่อสาร ซึ่งอาจใช้อำนาจพูดหรือไม่ใช้อำนาจพูดก็ได้ สำหรับ คมคาย จงเจริญสุข และคณะ (2524: 42) ได้กล่าวถึงความสามารถในการสื่อสารไว้ว่า ตามหลักพฤติกรรมของมนุษย์ เมื่อเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายขึ้น ย่อมเกิดการสื่อความหมาย อาจจะถูกด้วยภาษาพูด (Verbal) ภาษาเขียน (Written) หรือด้วยการไม่ใช้อำนาจพูด (Non-Verbal) เกี่ยวกับการสื่อสารโดยการไม่ใช้อำนาจพูดนี้ รีเบคคา เอ็ม วาเลท (Rebecca M. Valette, 1977: 144-152) มีความเห็นว่าการที่จะพูดสื่อสารได้ดีนั้น ลักษณะท่าทางประกอบมีความสำคัญเท่าๆกับความรู้ทางภาษา ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเพื่อช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารได้ดีขึ้น เดล ไฮมส์ (Dell Hymes, 1982) ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า "ความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง ความรู้ที่เกิดขึ้นเองในตัวเจ้าของภาษาเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่างๆทางภาษา และกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ใช้ภาษานั้นอยู่ รวมทั้งกฎเกณฑ์ต่างๆที่ไม่ใช้อำนาจพูดด้วย เช่น วิธีการสัมผัสทางร่างกาย ระยะห่างระหว่างผู้พูด ความใกล้ชิดทางร่างกาย การใช้มือในลักษณะแบบต่างๆเพื่อสื่อความหมาย การแสดงสีหน้า เป็นต้น" ส่วน ดักลาส เอช บราวน์ (Douglas H. Brown, 1980: 202) มีความเห็นว่า "ความสำคัญของการสื่อสารโดยไม่ใช้อำนาจพูดในการเรียนภาษาที่สองนั้น เป็นสิ่งที่มีอาจมองข้ามไปได้ ทั้งนี้เพราะความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนจะต้องรวมถึงความ

สามารถในการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูดด้วย กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับความหมายของพฤติกรรมต่างๆที่ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการส่งและรับสัญญาณต่างๆที่ไม่ใช่คำพูดได้อย่างถูกต้องอีกด้วย"

จากแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสารดังกล่าวข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่าความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการใช้ภาษาทั้งโดยการใช่คำพูดและไม่ใช้คำพูด เพื่อสื่อความหมายหรือแก้ปัญหาในการสื่อสาร ตลอดจนรู้กฎเกณฑ์ของสังคม วัฒนธรรม สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ถูกต้อง และเหมาะสมกับสถานการณ์

องค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสาร

การที่ผู้เรียนจะมีความสามารถในการเรียนภาษาจนถึงขั้นสื่อสารได้นั้น ย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆหลายประการ ได้มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านเสนอองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารไว้หลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

เฮ็ดดี้ วิลเลียมส์ (Eddie Williams, 1979: 18-19) กล่าวถึง องค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารว่ามี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. กฎเกณฑ์ในด้านกลไกทางภาษา (Mechanical Rules of Language)
กฎเกณฑ์นี้ทำให้สามารถตัดสินได้ว่าคำพูดนั้นถูกหรือผิดไวยากรณ์ เช่น "standing on is the she pavement." เป็นประโยคผิด ประโยคที่ถูกต้องคือ "She is on the pavement." กฎเกณฑ์นี้สามารถตอบคำถามได้ว่า "คำพูดนั้นอยู่ในรูปแบบที่ดีหรือไม่"

2. กฎเกณฑ์ในด้านความหมายของภาษา (Meaningful Rules of Language)
กฎเกณฑ์นี้จะเชื่อมโยงคำพูดกับโลกภายนอก ฉะนั้นการเลือกใช้คำศัพท์จึงเป็นสิ่งสำคัญ มิฉะนั้นจะทำให้เกิดการสื่อความหมายที่ผิดๆได้ กฎเกณฑ์นี้จะสามารถตอบคำถามได้ว่า "ผู้พูดได้พูดในสิ่งที่ตั้งใจไว้หรือไม่"

3. ความเหมาะสมของกาลเทศะและความสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(Appropriacy in Setting and the Relationship between the People Involved) กฎเกณฑ์นี้จะตอบคำถามได้ว่า "ผู้พูดใช้คำพูดและส่งสารด้วยวิธีการที่เหมาะสมหรือไม่" ความรู้เรื่องนี้เพิ่งจะได้รับความสนใจเมื่อไม่นานมานี้ เกณฑ์วัดความเหมาะสมจากการยอมรับของคนในสังคมว่าเป็นภาษาที่เป็นแบบแผนหรือเป็นแบบกันเอง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้คำศัพท์และโครงสร้างด้วย

4. ระเบียบแบบแผนที่มิใช่ภาษา (Non-Linguistic Conventions) เช่น

ตำแหน่ง ท่าทาง การเคลื่อนไหว การแสดงสีหน้า และอื่นๆ ลักษณะต่างๆ เหล่านี้จะตอบคำถามได้ว่า "ผู้พูดมีการเคลื่อนไหวและวางตนเหมาะสมหรือไม่"

เดล ไฮม์ส์ (Dell Hymes, 1981:15-17) มีความเห็นว่า ความสามารถในการสื่อสารจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถที่จะรู้ว่าประโยคที่พบมีความเป็นไปได้ว่าจะถูกต้องตามหลักไวยากรณ์หรือไม่ (Possibility)
2. ความสามารถที่จะรู้ว่าประโยคใดเป็นลักษณะของภาษาที่ใช้ได้จริงในสังคม (Feasibility) ทั้งนี้เนื่องจากประโยคบางประโยคอาจถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ แต่ไม่สามารถนำมาใช้สื่อสารได้ เนื่องจากข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาจริงในชีวิตประจำวัน
3. ความสามารถที่จะรู้ว่าประโยคใดใช้ได้เหมาะสมกับสังคมหรือสถานการณ์ขณะนั้น (Appropriateness)
4. ความสามารถที่จะรู้ว่าประโยคใดเป็นที่ยอมรับ (Accepted Usage) หรือนิยมใช้กันในสังคม

แอล เอฟ บาคแมน และ เอ เอส ปาล์มเมอร์ (L.F. Bachman and A.S. Palmer, 1982: 449-463) ได้กล่าวถึง ความสามารถในการสื่อสาร ว่า จะต้องมององค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ (Linguistic Competence) ได้แก่ การรู้เรื่องโครงสร้าง การออกเสียง ความหมายของคำศัพท์ เป็นต้น
2. ความสามารถด้านภาษาศาสตร์สังคม หรือความสามารถในการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสังคม (Sociolinguistic Competence) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ระเบียบปฏิบัติทางสังคมของผู้ใช้ภาษาร่วมกันทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร สามารถใช้รูปแบบของภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในสังคม เช่น รู้ว่าควรใช้ภาษาลักษณะใดจึงจะเหมาะสมกับกาลเทศะ
3. ความสามารถในการใช้ภาษาเชิงปฏิบัตินิยม (Pragmatic Competence) ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติตนขณะใช้ภาษา เช่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ การใช้กริยาท่าทาง สีหน้า การประสานสายตา และน้ำเสียงประกอบการสื่อความหมาย

วิลเลียม ลิตเติลวูด (William Littlewood, 1986: 6) เสนอว่า องค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารมี 3 ประการ คือ

1. ความสามารถด้านกฎเกณฑ์ทางภาษา (Linguistic Competence) ได้แก่ การรู้เรื่องเสียง คำศัพท์ โครงสร้าง เป็นต้น
2. ความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างรูปแบบของภาษา (Forms) กับหน้าที่ในการสื่อสาร (Functions)
3. ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร (Strategic Competence) คือ สามารถใช้คำหรือประโยคที่ตนรู้แทนคำหรือประโยคที่ตนไม่รู้หรือไม่แน่ใจ สามารถใช้ท่าทางแสดงออกแทนคำพูดได้

ไมเคิล คาเนล และ เมอร์วีล สเวน (Michael Canale and Merrill Swain, 1980: 15-16) และ แซนดรา เจ ซาวิญอง (Sandra J. Savignon, 1983: 35-36) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารไว้อย่างสอดคล้องกันว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถด้านภาษาศาสตร์หรือไวยากรณ์ (Linguistic or Grammar Competence) หมายถึงความสามารถในการใช้ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีองค์ประกอบทางภาษา คือ เสียง ศัพท์ โครงสร้าง เป็นแก่นในการสื่อความหมาย

2. ความสามารถด้านภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Competence) หมายถึง ความสามารถที่จะใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบปฏิบัติของสังคม โดยสามารถเลือกภาษาได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ เช่น รู้ว่าจะต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เป็นต้น

3. ความสามารถด้านการสัมพันธ์ข้อความ (Discourse Competence) หมายถึง ความสามารถในการใช้ระเบียบวิธีของความสัมพันธ์ระหว่างประโยค โดยใช้ความรู้ทางภาษาศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงความหมายทางภาษาให้เข้ากันได้อย่างถูกต้อง มีความเข้าใจและทำนายความข้งหน้าเกี่ยวกับรูปลักษณะของภาษาที่จะเกิดขึ้นในบริบท (Context) ได้ถูกต้อง

4. ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร (Strategic Competence) หมายถึง ความสามารถในการใช้กลวิธีการสื่อสารที่ผู้พูดแสดงออกมาทั้งโดยการใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูด เพื่อแก้ไขสภาวะที่จำกัดด้านภาษา และ/หรือ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการสื่อสาร

นอกจากนี้ แอล เอฟ บาคแมน (L.F. Bachman, 1990: 82-107) ได้แบ่งองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถทางภาษา (Language Competence) เป็นความสามารถที่ประกอบขึ้นด้วยความรู้ ซึ่งสื่อสารโดยผ่านทางภาษาทั้งด้านไวยากรณ์ การรู้จักกาลเทศะทางสังคม และการสัมพันธ์ความระหว่างประโยค

2. ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร (Strategic Competence) เป็นความสามารถในการใช้กลวิธีการสื่อสารเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาให้ได้ใช้ภาษาตามบริบททั้งทางการปฏิสัมพันธ์และทางจิตวิทยา

3. ความสามารถด้านกลไกทางสรีรจิตวิทยา (Psychophysiological Competence) เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาและประสาทวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอัน

เกิดจากการได้ยินและการมองเห็น

จากความคิดเห็นของนักภาษาศาสตร์ดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ความสามารถในการสื่อสารนั้นประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ ความสามารถในการที่จะใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพตามสถานการณ์และกฎเกณฑ์ทางสังคม ความเข้าใจในค่านิยมที่ความสัมพันธ์ระหว่างประโยค และความสามารถที่จะใช้กลวิธีการสื่อสาร ทั้งด้านที่เกี่ยวกับท่าทาง การเคลื่อนไหว และสีหน้าประกอบกัน

ความหมายของความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร

จากองค์ประกอบต่างๆของความสามารถในการสื่อสารแสดงให้เห็นว่า การมีความรู้ในด้านภาษาศาสตร์ ด้านภาษาศาสตร์สังคม และด้านความสัมพันธ์ระหว่างประโยค ย่อมก่อให้เกิดความสามารถในการสื่อสารที่ดี แต่ถ้าเมื่อใดที่ผู้พูดหรือผู้ส่งสารมีความบกพร่องในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีความบกพร่องด้านความสามารถทางไวยากรณ์ หรือความสามารถด้านภาษาศาสตร์สังคม หรือความสามารถด้านความสัมพันธ์ระหว่างประโยค เมื่อนั้นความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร (Strategic Competence) จะเข้ามามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างกันประสบความสำเร็จได้ดีขึ้น (Elaine Tarone, 1981: 62) ได้มีผู้เชี่ยวชาญทางภาษาศาสตร์หลายท่านที่เห็นความสำคัญของความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารนี้ ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความความสามารถด้านนี้ไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ไมเคิล คาเนล และ เมอร์ริล สวैन (Michael Canale and Merrill Swain, 1980: 30-31) กล่าวถึง ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารว่า เป็นความสามารถในการใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูด เพื่อชดเชยความบกพร่องในการสื่อสาร อันเนื่องมาจากความสามารถทางภาษาที่ไม่เพียงพอ กลวิธีนี้จะเกี่ยวข้องกับความสามารถด้านไวยากรณ์และความสามารถด้านภาษาศาสตร์สังคม เช่น จะใช้วิธีการถอดความ (Paraphrase) คำศัพท์ที่ตนไม่ทราบ หรือไม่แน่ใจ หรือนึกไม่ออก หรืออาจใช้กลวิธีแสดงบทบาทกับคนแปลกหน้าที่ตนเองไม่ทราบหรือไม่แน่

ใจในสถานภาพของเขา

วิลเลียม ลิตเติลวูด (William Littlewood, 1981: 84) ได้กล่าวถึง ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร ว่า เป็นการยอมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความไม่แน่ใจในการใช้ภาษา ยอมให้มีการบรรยายความคิด หรือคำศัพท์ที่ไม่ทราบ หรือการสร้างคำ การแสดงการขอร้องทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม

ไมเคิล คาเนล (Michael Canale, 1983: 339) กล่าวถึง ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร ว่า เป็นความสามารถในการใช้กลวิธีเพื่อชดเชยความล้มเหลวในการสื่อความหมาย เนื่องจากความสามารถที่ไม่เพียงพอ หรือมีข้อจำกัดในการแสดงออก และ/หรือเป็นความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร

เดวิด นูแนน (David Nunan, 1987: 136) กล่าวว่า "ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารเกี่ยวข้องกับความสามารถที่จะแสดงตนเองในการเผชิญกับความยากลำบาก หรือข้อจำกัดด้านความรู้ทางภาษาที่ทำให้เกิดการขาดความคล่องแคล่ว หรือทักษะทางการสนทนา เนื่องจากขาดการพัฒนาความสามารถทางภาษา"

แซนดรา เจ ซาวิญอง (Sandra J. Savignon, 1983: 40) กล่าวถึง ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร ว่า เป็นวิธีการในการเอาตัวรอด เมื่อเวลาที่ผู้พูดคิดคำหรือข้อความไม่ได้ หรือกำลังพยายามคิดหาช่องทางในการสนทนา หรือหยุดเพื่อรวบรวมข้อมูล หรือพยายามให้ผู้สนทนาทราบว่าตนยังไม่เข้าใจคำพูด หรือข้อความที่เขาพูด หรือเขาพูดเร็วไป หรือเขากำลังเข้าใจผู้พูดผิด เป็นต้น

นอกจากนี้ อีเลน ทาโรน (Elaine Tarone, 1989:11,103) ยังได้กล่าวถึง ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร ว่า เป็นความสามารถที่จะทำให้สารที่ส่งไปยังผู้ฟังนั้น สื่อสารได้ และเป็นความสามารถที่จะแปลความหมายของสารที่ถูส่งมาได้ ความสามารถด้าน

นี้จะเกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ไข หรือชดเชยความล้มเหลวในการสื่อสารด้วย

จากความคิดเห็นทั้งหมดที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้กลวิธีการสื่อสารทั้งที่เป็นคำพูดและไม่ใช้คำพูด เพื่อแก้ไขความล้มเหลวในการสื่อสาร อันเนื่องมาจากสภาวะที่จำกัดด้านภาษา และ/หรือ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการสื่อสาร

ความสำคัญของกลวิธีการสื่อสาร

กลวิธีการสื่อสาร (Communication Strategies) ถูกนำมาใช้ครั้งแรกโดย แลร์รี เซลิงเกอร์ (Larry Selinker) ในปี ค.ศ. 1972 ขณะที่เขากำลังศึกษาเกี่ยวกับข้อผิดพลาด (Errors) ของผู้เรียนภาษาที่ 2 ข้อผิดพลาดบางส่วนอาจเป็นผลมาจากความพยายามของผู้เรียนในการที่จะสื่อความหมายด้วยคำพูดที่ผู้เรียนยังมีความรู้ทางภาษาที่ไม่เพียงพอ และเมื่อมีความรู้ทางภาษาไม่พอ ผู้เรียนก็พยายามที่จะหาวิธีการทุกวิถีทางที่จะสื่อความหมายกับเจ้าของภาษาให้ได้ และวิธีการที่ผู้เรียนวางแผนขึ้นเพื่อช่วยในการสื่อความหมายก็คือ กลวิธีการสื่อสาร นั่นเอง ซึ่งในเรื่องนี้ คลอส แฟร์ช และ กาเบรียล คาสเปอร์ (Claus Faerch Kasper, 1983: xx) ได้กล่าวว่า การศึกษาความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร (Strategic Competence) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ ความสามารถในการใช้กลวิธีการสื่อสาร (The Ability of Using Communication Strategies) และเขากล่าวถึงกลวิธีการสื่อสารว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะผู้ที่มีความสามารถด้านนี้จะสามารถดำเนินการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี ดังที่นักภาษาศาสตร์หลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของกลวิธีการสื่อสารไว้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

อีเลน ทาโรน (Elaine Tarone, 1981: 285-288) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลวิธีการสื่อสารที่มีต่อกระบวนการสื่อสาร ในฐานะที่ช่วยประสานความเข้าใจระหว่างผู้พูด

กับผู้ฟังให้ชัดเจนยิ่งขึ้นและช่วยให้การสนทนาดำเนินไปได้ด้วยดี โดยสรุปได้เป็น 4 ประการ ดังนี้

1. แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสื่อสารของผู้พูด เมื่อผู้พูดมีปัญหาด้านภาษาในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจในสิ่งที่ตนกำลังกล่าวถึง
2. แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการที่จะใช้ประโยชน์จากความรู้ด้านภาษาที่จำกัดของผู้พูด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดหรือสื่อสารให้ได้ตรงตามความตั้งใจ
3. แสดงให้เห็นถึงวิธีการชดเชยในการขาดความรู้ด้านภาษาของผู้พูดในการสื่อความหมาย ซึ่งผู้พูดแต่ละคนก็จะมีวิธีการและความถนัดในการใช้กลวิธีการสื่อสารที่ต่างกันไป
4. ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในขณะที่กำลังสื่อสารระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งผู้พูดแต่ละคนก็จะมีวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน และด้วยประสิทธิภาพในการใช้กลวิธีการสื่อสารที่ไม่เท่ากัน

คลอส แฟร์ช และ กาเบรียล คาสเปอร์ (Claus Faerch and Gabriele Kasper, 1983: 36-56) เอลเลน ไบลีสต็อค (Ellen Bialystok, 1984: 37-73) ทาเฮเรห์ ปารีบาคท์ (Tahereh Paribakht, 1985:132-146) และ เจอรราร์ด เอ็ม วิลเลียมส์ (Gerard M. Willems, 1987:351-364) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของกลวิธีการสื่อสารไว้อย่างสอดคล้องกัน ดังนี้

1. ช่วยแก้ปัญหาในการสื่อสาร ทำให้การสนทนาดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ
2. ช่วยชดเชยความรู้ทางภาษาที่สองที่มีอยู่อย่างจำกัดของผู้พูดให้สามารถสื่อความหมายกับผู้ฟังได้ เป็นการลดช่องว่างในการสนทนาและทำให้ไม่สูญเสียโอกาสในการพูดหรือการแสดงความคิดเห็น
3. ช่วยก่อให้เกิดความคล่องแคล่วในการสนทนา ไม่ติดขัดหรือหยุดชะงัก
4. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ในการเรียนรู้ภาษาที่สอง
5. ช่วยก่อให้เกิดความสามารถในการสื่อสารที่สูงขึ้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว กลวิธีการสื่อสารมีความสำคัญมาก เพราะช่วยแก้ปัญหาในการสื่อสาร อันเกิดจากความรู้ทางภาษาที่สองที่จำกัดของผู้พูด การรู้จักใช้กลวิธีการสื่อสาร จะนำไปสู่การเพิ่มพูนความสามารถในการสื่อสารภาษาที่สองได้ อันจะก่อให้เกิดความสามารถในการสื่อสารที่สูงขึ้นตามไปด้วย

ประเภทของกลวิธีการสื่อสาร

มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านแบ่งกลวิธีการสื่อสารออกเป็นหลายประเภท ซึ่งมีทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน ดังนี้

อีเลน ทาโรน (Elaine Tarone, 1981: 286) ได้แบ่งกลวิธีการสื่อสารออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. การถอดความ (Paraphrase) ได้แก่

1.1 การใช้คำใกล้เคียง (Approximation) เป็นการใช้คำหรือประโยคที่ผู้พูดเองก็รู้ว่าไม่ถูก แทนคำศัพท์ที่ต้องการกล่าวถึง เช่นใช้คำว่า "Pipe" แทนคำว่า "Waterpipe" เป็นต้น

1.2 การสร้างคำใหม่ (Word Coinage) เป็นการใช้คำที่ผู้พูดคิดขึ้นมาใหม่เพื่อใช้สื่อความหมายที่ต้องการ เช่นใช้คำว่า "Airball" แทนคำว่า "Balloon" เป็นต้น

1.3 การพูดอ้อม (Circumlocation) เป็นการบรรยายลักษณะหรือคุณสมบัติของวัตถุหรือการกระทำแทนการใช้คำในภาษาที่สอง เช่น "She is uh, smoking something. I don't know its name. That's, uh, Persian, and we use in Turkey, a lot of..."

2. การขอยืมคำ (Borrowing) ได้แก่

2.1 การเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ (Literal Translation) ผู้พูดแปลคำศัพท์คำต่อคำโดยเทียบกับภาษาแม่ เช่น "He invited him to drink." แทน "They toasted one another." เป็นต้น

2.2 การพูดภาษาแม่ปนกับภาษาที่สอง (Language Switch) เช่นใช้คำว่า "Balon" แทน "Balloon" เป็นต้น

3. การขอความช่วยเหลือ (Appeal for Assistance) เป็นการขอความช่วยเหลือโดยการถามหรือขอร้อง เช่นพูดว่า "What called ?" "What's this ?" เป็นต้น

4. การทำท่าไม้ (Mime) ผู้พูดใช้ท่าทาง การกระทำแทนคำศัพท์ เช่น ประบมือแทนคำว่า "Applause" เป็นต้น

5. การหลีกเลี่ยง (Avoidance) ได้แก่

5.1 การหลีกเลี่ยงหัวข้อสนทนา (Topic Avoidance) คือผู้พูดพยายามไม่พูดหัวข้อสนทนาที่ตนเองไม่มีความรู้ด้านคำศัพท์หรือโครงสร้างประโยค

5.2 การยกเลิกข้อความที่สนทนา (Message Abandonment) คือผู้พูดเริ่มการสนทนาแล้ว แต่ไม่สามารถดำเนินการต่อได้ จึงได้หยุดลงกลางคัน

เอลเลน ไบลีสตอค และ เอ็ม โฟรลิช (Ellen Bialystok and M. Frohlich, 1980: 3-30) ได้แบ่งกลวิธีการสื่อสารออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. กลวิธีที่มีพื้นฐานภาษาแม่หรือภาษาอื่น (L₁/L₂ - based Strategies) เป็นการนำภาษาแม่หรือภาษาอื่นมาพูดปนกับภาษาที่สอง แบ่งออกเป็น

1.1 การพูดภาษาแม่หรือภาษาอื่นปนกับภาษาที่สอง (Language Switch) เช่น "There is this in พิธีเปิด Olympic Games in Italy." เมื่อต้องการสื่อคำว่า "Opera" เป็นต้น

1.2 การพูดภาษาแม่ด้วยสำเนียงภาษาที่สอง (Foreignizing) เป็นการออกเสียงคำศัพท์ในภาษาแม่ด้วยสำเนียงภาษาที่สอง เช่น "Farang likes Tom Yam Kung." เป็นต้น

1.3 การเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ (Literal Translation) เป็นการพูดเรียงคำหรือประโยคอย่างภาษาแม่ เช่นพูดประโยคภาษาอังกฤษแต่มีการเรียงรูปประโยคอย่างภาษาไทย เช่น "No have people here." ซึ่งถ้าเป็นการพูดแบบภาษาอังกฤษจะ

ต้องเป็น "There are no people here." เป็นต้น

2. กลวิธีที่มีพื้นฐานภาษาที่สอง (L₂ - based Strategies) เป็นการใช้ภาษาที่สองเพียงภาษาเดียวด้วยกลวิธีการสื่อสารแบบต่างๆ แบ่งออกเป็น

2.1 การให้ความหมายที่ใกล้เคียงกัน (Semantic Contiguity) เป็นการใช้คำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กับคำศัพท์เป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น "It's a fruit, not food." เมื่อต้องการสื่อคำว่า "Pomegranate" เป็นต้น

2.2 การบรรยาย (Descriptions) เป็นการพูดถึงคำศัพท์ด้วยแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง แบ่งออกเป็น

2.2.1 คุณสมบัติทั่วไป (General Properties) เช่น "Its color is red." เมื่อต้องการสื่อคำว่า "Rose" เป็นต้น

2.2.2 ลักษณะพิเศษ (Specific Features) เช่น "It has a motor in it." เมื่อต้องการสื่อคำว่า "Dryer" เป็นต้น

2.2.3 ลักษณะหน้าที่ (Interactional/Functional Characteristic) เช่น "You need it at night when you go camping." เมื่อต้องการสื่อคำว่า "Lantern" เป็นต้น

2.2.4 การสร้างคำใหม่ (Word Coinage) เช่น ใช้คำว่า "Dancing-room" แทนคำว่า "Ballroom" เป็นต้น

3. กลวิธีการใช้ท่าทาง (Paralinguistic Strategies) เป็นการใช้ท่าทางเพื่อช่วยในการสื่อความหมาย แบ่งออกเป็น

3.1 การเคลื่อนไหวร่างกาย (Gesture) เช่น การยกมือ การเลิกคิ้ว การพยักหน้า เป็นต้น

3.2 การใช้เสียงแทนความหมาย (Sound Representations) เช่น ออกเสียงว่า "Amh" แทนความหมายว่า "Yes." หรือความหมายเชิงรับ ออกเสียงว่า "Umh" แทนความหมายว่า "No." หรือความหมายเชิงปฏิเสธ เป็นต้น

จากงานวิจัยของ ทาเฮเรห์ ปาริบาคท์ (Tahereh Paribakht, 1985: 132-146) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารกับสมมติผลทางภาษา (Strategic Competence and Language Proficiency) ได้แบ่งกลวิธีการสื่อสารออกเป็น 4 ประเภท ตามแนวคิดต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดด้านภาษาศาสตร์ (Linguistic Approach) แบ่งออกเป็น

1.1 การให้ความหมายที่ใกล้เคียงกัน (Semantic Contiguity) เป็นการใช้คำศัพท์ที่สัมพันธ์กับคำศัพท์เป้าหมาย แบ่งออกเป็น

1.1.1 การบอกหมวดหมู่ (Superordinate) เช่น "This is a fruit." แทนคำว่า "Pomegranate" หรือ "This is a quality." แทนคำว่า "Honesty" เป็นต้น

1.1.2 การเปรียบเทียบ (Comparison) แบ่งออกเป็น

1.1.2.1 การเปรียบเทียบด้านบวก (Positive Comparison) ได้แก่ การอุปมาหรือการเปรียบเทียบ (Analogy) เช่น "It's like a lamp." แทนคำว่า "Lantern" เป็นต้น และการเปรียบเทียบด้านคำเหมือน (Synonymy) เช่น "Caravan" แทนคำว่า "Palanquin" เป็นต้น

1.1.2.2 การเปรียบเทียบด้านลบ (Negative Comparison) ได้แก่ การเทียบเคียงและการใช้คำตรงข้าม (Contrast and Opposition) เช่น "It's not the same as computer." แทนคำว่า "Abacus" เป็นต้น และการเปรียบเทียบคำตรงข้าม (Antonymy) เช่น "This is the opposite of failure." แทนคำว่า "Success" เป็นต้น

1.2 การพูดอ้อม (Circumlocution) เป็นความพยายามที่จะบรรยายลักษณะของคำศัพท์ แบ่งออกเป็น

1.2.1 การบรรยายด้านกายภาพ (Physical Description) เป็นการบอกเกี่ยวกับขนาด รูปร่าง สี วัสดุที่ทำ เช่น "It's made of wood." เป็นต้น

1.2.2 การบอกลักษณะของส่วนประกอบ (Constituent Feature)

เป็นการบอกว่ามีส่วนประกอบหรือลักษณะอย่างไร มีรายละเอียดอย่างไร เช่น "It has a handle." เป็นต้น

1.2.3 การบอกคุณสมบัติด้านสถานที่ตั้ง (Locational Property)

เช่น "It was used maybe in Arab countries." แทนคำว่า "Palanquin" เป็นต้น

1.2.4 การบอกคุณสมบัติด้านประวัติความเป็นมา (Historical Property)

เช่น "Ancient people used this." แทนคำว่า "Palanquin"

เป็นต้น

1.3 ตัวชี้แนะทางไวยากรณ์ (Metalinguistic Clues)

เช่นมีการเติม Prefix หรือ Suffix หรือบอก Part of Speech เช่นพูดว่า "It's a noun form of necessary." เป็นต้น

2. แนวคิดด้านบริบท (Context Approach)

เป็นการใช้ความรู้ด้านบริบทที่อยู่ข้างเคียงเพื่อสื่อความหมาย แบ่งออกเป็น

2.1 บริบทด้านภาษา (Linguistic Context)

เป็นการให้บริบทสำหรับคำศัพท์ที่ต้องการ โดยเว้นคำศัพท์ที่ต้องการไว้ เช่น "When you sweep the floor, you gather up the dust with ....." แทนคำว่า "Dust-pan" เป็นต้น

2.2 การใช้สำนวนและสุภาษิตของภาษาเป้าหมาย (Use of Target Language Idioms and Proverb)

เป็นการใช้สำนวนและสุภาษิตกับคู่สนทนาเมื่อพูดถึงบริบทเฉพาะที่คำศัพท์ถูกใช้ เช่น "It comes before a fall." แทนคำว่า "Pride" เป็นต้น

2.3 การแปลสำนวนและสุภาษิตของภาษาแม่ (Translation of L₁ Idioms and Proverbs)

ผู้พูดพยายามแปลสำนวนและสุภาษิตของภาษาตนเองไปสู่ภาษาที่สอง เช่น "Some say, it's written on your forehead." แทนคำว่า "Fate" เป็นต้น

2.4 การถ่ายโอนสำนวน (Idiomatic Transfer) เป็นการอ้างถึงลักษณะทางความหมายและรูปโครงสร้างประโยคของภาษาแม่ที่เหมือนกับภาษาที่สอง เช่น

"I take an examination and I fail, O.K. and one of my adjective has been broken." เป็นต้น

3. แนวคิดด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Approach) เป็นการใช้ความรู้รอบตัวและสถานการณ์เฉพาะของผู้พูด ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลมาจากสังคม หรือพื้นฐานทางวัฒนธรรมของผู้พูดก็ได้ แบ่งออกเป็น

3.1 การสาธิตหรือการแสดง (Demonstration) เป็นการสร้างสถานการณ์ที่สะท้อนให้เห็นความหมายของคำศัพท์ที่ต้องการ เช่น "Suggest that you are a teacher and I am a student, and I didn't take the ... for ... pass and I fail, and I come and say something, for example, you teach very well, you are a good man and what's the name of my action?" แทนคำว่า "Flattery" เป็นต้น

3.2 การให้ตัวอย่าง (Exemplification) เป็นการอ้างอิงเวลา สถานการณ์ บุคคล เหตุการณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับคำศัพท์ที่ต้องการ เช่น "You may use it in camping." แทนคำว่า "Lantern" เป็นต้น

3.3 การเรียกชื่อสิ่งหนึ่งโดยใช้อีกสิ่งหนึ่งแทน (Metonymy) เช่น "It's symbolized by a dog." แทนคำว่า "Faithfulness" เป็นต้น

4. การทำท่าไม้ (Mime) เป็นการใช้ท่าทางที่มีความหมายในการสื่อสารเพื่อแทนคำพูด แบ่งออกเป็น

4.1 การแสดงท่าทางแทนคำพูด (Replacing Verbal Output) เช่นการทำมือเพื่อแสดงขนาดของ "Pomegranate" เป็นต้น

4.2 การแสดงท่าทางประกอบการพูด (Accompanying Verbal Output) เช่นการพูดว่า "It goes up and down." พร้อมกับท่าทำเคลื่อนไหวประกอบ แทนคำว่า

"Seesaw" เป็นต้น

คลอส แฟร์ช และ กาเบรียล คาสเปอร์ (Claus Faerch and Gabriele Kasper, 1984: 36-53) ได้แบ่งกลวิธีการสื่อสารออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. กลวิธีการตัดทอน (Reduction Strategies) เป็นกลวิธีการสื่อสารที่ถูกนำมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นในการสื่อสาร แบ่งออกเป็น

1.1 การตัดทอนทางภาษา (Formal Reduction) ได้แก่

1.1.1 การตัดทอนด้านเสียง (Phonological) อาจเนื่องมาจากความยากในการออกเสียง เช่น การหลีกเลี่ยงการออกเสียง /l/ หรือ /r/ เป็นต้น

1.1.2 การตัดทอนด้านหน่วยคำ (Morphological) อาจเนื่องมาจากการไม่รู้หรือกลัวข้อผิดพลาด เช่น การหลีกเลี่ยงการใช้ Past Tense เพราะไม่ทราบคำกริยาช่องที่ 2 เป็นต้น

1.1.3 การตัดทอนด้านไวยากรณ์ (Grammatical) อาจเนื่องมาจากการไม่ทราบกฎเกณฑ์ไวยากรณ์หรือกลัวข้อผิดพลาด เช่น การหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงการให้เงื่อนไขของเหตุการณ์ เพราะไม่ทราบกฎเกณฑ์เรื่อง Conditional Sentence เป็นต้น

1.2 การตัดทอนหน้าที่ทางภาษา (Functional Reduction) ได้แก่

1.2.1 การตัดทอนการกระทำหรือการปฏิบัติ (Actional) เช่น ผู้พูดไม่ทราบวิธีการแนะนำบุคคลให้รู้จักกัน หรือการริเริ่มการพูดบทสนทนา จึงหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติสิ่งเหล่านี้

1.2.2 การตัดทอนหัวข้อสนทนา (Propositional) อาจเป็นการหลีกเลี่ยงหัวข้อสนทนาหรือลี้มเล็กการสนทนา เพราะผู้พูดไม่ทราบคำศัพท์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เช่น คำศัพท์เกี่ยวกับการเมือง ดนตรี หรือเครื่องจักร เป็นต้น

1.2.3 การตัดทอนวิธีการพูด (Modal) อาจเป็นเพราะผู้พูดไม่ทราบถึงวิธีการพูดตามทำเนียบภาษา หรือสำนวนเพื่อแสดงความรู้สึก เช่น ผู้พูดไม่ทราบถึงวิธีการใช้ประโยคที่เหมาะสมกับบุคคลที่อยู่ต่างฐานะ หรือผู้พูดไม่ทราบสำนวนที่จะแสดงความรู้สึกประหลาดใจ ตีใจ หรือเสียใจ เป็นต้น

2. กลวิธีการทำให้สำเร็จ (Achievement Strategies) เป็นกลวิธีการสื่อสารที่ถูกรวบรวมมาใช้เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อความหมาย แบ่งออกเป็น

2.1 กลวิธีที่ไม่ขอความร่วมมือ (Noncooperative) Strategies) คือ ผู้พูดเป็นผู้พยายามใช้กลวิธีการสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารด้วยตนเอง ได้แก่

2.1.1 กลวิธีการใช้ภาษาแม่และภาษาอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง (L_1/L_2 Strategies) ได้แก่

2.1.1.1 การพูดภาษาแม่ปนกับภาษาที่สอง (Code Switching) เป็นการใช้ภาษาแม่หรือภาษาอื่นเข้ามาปนขณะพูดภาษาที่สอง เช่น "We get this from ผ่างลอย." เป็นต้น

2.1.1.2 การพูดภาษาแม่ด้วยสำเนียงภาษาที่สอง (Foreignizing) เป็นการออกเสียงคำศัพท์ในภาษาแม่ด้วยสำเนียงภาษาที่สอง เช่น "Do you like Soup Nor Mai ?" เป็นต้น

2.1.1.3 การเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ (Literal Translation) เป็นการพูดเรียงคำหรือประโยคอย่างภาษาแม่ เช่น "No have people here." แทน "There are no people here." เป็นต้น

2.1.2 กลวิธีการใช้ภาษาที่สองภาษาเดียว (Intralanguage Strategies) ได้แก่

2.1.2.1 การใช้คำอื่นแทน (Substitution) อาจเป็นเพราะผู้พูดนึกคำศัพท์คำนั้นไม่ออก จึงนำคำอื่นมาใช้แทน เช่น ใช้คำว่า "if" แทน "whether" เป็นต้น

2.1.2.2 การใช้คำสรุป (Generalization) โดยบอกเป็นชนิด ประเภท หรือ หมวดหมู่ เช่น ใช้คำว่า "Animal" แทนคำว่า "Rabbit" หรือ "Flower" แทนคำว่า "Gladiolus" เป็นต้น

2.1.2.3 การบรรยายลักษณะ (Description) เป็นการพูดถึงคุณสมบัติทางกายภาพ เช่น สี ขนาด รูปร่าง เป็นต้น เช่น "Its shape is square." เป็นต้น

2.1.2.4 การให้ตัวอย่าง (Exemplification) เป็นการยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้ทราบความหมายของคำศัพท์ เช่น "Nantida, Bird Thongchai, Mai, they are ....." เป็นต้น

2.1.2.5 การสร้างคำขึ้นมาใหม่ (Word Coinage) เช่น ใช้คำว่า "Airball" แทนคำว่า "balloon" เป็นต้น

2.1.2.6 การใช้โครงสร้างใหม่ (Restructuring) เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างประโยคใหม่หลังจากได้เริ่มต้นพูดไปแล้ว เพราะไม่สามารถทำให้ประโยคนั้นเสร็จสมบูรณ์ได้อย่างถูกต้อง เช่น ผู้พูดพูดว่า "I have my clothes wa...." แล้วเปลี่ยนเป็น "My servant washes my clothes for me." แทน เพราะผู้พูดไม่แน่ใจโครงสร้างของประโยคในประโยคเดิม เป็นต้น

2.1.3 กลวิธีที่ไม่ใช้คำพูด (Non-Linguistic Strategies) แบ่งออกเป็น

2.1.3.1 การทำท่าไม้ (Mime) เป็นการใช้ท่าทางต่างๆ แทนคำศัพท์ที่ต้องการกล่าวถึง เช่น การแสดงท่าทางปรบมือ เมื่อต้องการสื่อคำว่า "Applause" หรือ "Clap hands" เป็นต้น

2.1.3.2 การเคลื่อนไหวร่างกาย (Gesture) อาจเป็นการเคลื่อนไหวศีรษะ การพยักหน้า การห่อไหล่ เพื่อเป็นการสนับสนุน เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ในการสนทนา เช่น พยักหน้าแทนการกล่าวว่า "Yes, that's right." เป็นต้น

2.1.3.3 การเริ่มด้วยเสียง (Sound Initiation) เป็นการเปล่งเสียงออกมาก่อนที่จะมีการพูด หรือเมื่อผู้พูดหยุดการพูดเป็นช่วงๆ เช่น "um..., er..., mm..., uh..." เป็นต้น

2.2 กลวิธีขอความร่วมมือ (Cooperative Strategies) คือผู้พูดพยายามจะให้ผู้สนทนาให้ความช่วยเหลือในการสื่อความหมาย โดยผู้พูดอาจจะถามคำถามออกไปโดยตรง เช่น "What do you call this in English?" หรือ แสดงการสังเกตุ เว้นช่วงคำพูด พูดซ้ำคำหรือประโยคเดิม เป็นต้น

เจอร์ราร์ด เอ็ม วิลเลียมส์ (Gerard M. Willems, 1987: 355) ได้แบ่งกลวิธีการสื่อสารออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งสอดคล้องกับ คลอส แพร์ซ และ กาเบรียล คาสเปอร์ แต่ต่างกันในเรื่องวิธีการสื่อสารย่อย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลวิธีการตัดทอน (Reduction Strategies) แบ่งออกเป็น

1.1 ด้านรูปแบบของภาษา (Formal) ได้แก่

1.1.1 ด้านเสียง (Phonology) เป็นการหลีกเลี่ยงคำที่มีส่วนของคำยาก

1.1.2 ด้านหน่วยคำ (Morphological) เป็นการหลีกเลี่ยงคำที่ไม่รู้ เช่น การหลีกเลี่ยงการพูดเรื่อง Past Tense เป็นต้น

1.1.3 ด้านโครงสร้าง (Syntactic) เป็นการหลีกเลี่ยงการพูดเกี่ยวกับโครงสร้างของประโยคที่ตนเองไม่แน่ใจ เช่น หลีกเลี่ยงที่จะพูดเกี่ยวกับประโยคเงื่อนไข เป็นต้น

1.1.4 ด้านคำศัพท์ (Lexical) เป็นการหลีกเลี่ยงหัวข้อสนทนาบางอย่างเพื่อหลีกเลี่ยงคำศัพท์ที่ตนไม่ได้

1.2 ด้านหน้าที่ของภาษา (Function) ได้แก่

1.2.1 การหลีกเลี่ยงข้อความ (Message Avoidance) เช่น "Oh! I can't say this. Let's talk about something else." เป็นต้น

1.2.2 การแทนที่ความหมาย (Meaning Replacement) เป็นการใช้คำหรือวลีมาแทนที่สิ่งที่ต้องการพูดแต่อาจมีความสุภาพน้อยกว่าการพูดในภาษาแม่ของตน

1.2.3 การหลีกเลี่ยงหัวข้อสนทนา (Topic Avoidance) เป็นการไม่กล่าวถึงหัวข้อสนทนาที่ตนไม่ถนัด

2. กลวิธีการทำให้สำเร็จ (Achievement Strategies) แบ่งออกเป็น

2.1 กลวิธีการใช้ท่าทาง (Paralinguistic Strategies) เป็นการใช้ท่าทางแทนคำพูด เช่น ส่ายศีรษะเพื่อแสดงการปฏิเสธ เป็นต้น

2.2 กลวิธีการใช้ภาษาแม่และภาษาที่สองปนกัน (Interlingual Strategies) เป็นการเติมหรือแทรกถ้อยคำภาษาแม่หรือภาษาอื่นลงในภาษาที่สอง ได้แก่

2.2.1 การขอยืมหรือการพูดภาษาแม่ปนกับภาษาที่สอง (Borrowing or Code Switching) เป็นการใช้คำหรือวลีในภาษาแม่พร้อมกับออกเสียงภาษาแม่ด้วย

2.2.2 การเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ (Literal Translation) เป็นการแปลจากภาษาแม่ไปสู่ภาษาที่ต้องการพูด เช่นใช้คำว่า "Boxcool" แทนคำว่า "Refrigerator" เป็นต้น

2.2.3 การพูดภาษาแม่ด้วยสำเนียงภาษาที่สอง (Foreignizing) เป็นการออกเสียงภาษาแม่ด้วยน้ำเสียงของภาษาที่สอง

2.3 กลวิธีการใช้ภาษาที่สองภาษาเดียว (Intralingual Strategies) เป็นการใช้ภาษาที่สองเพียงภาษาเดียว ด้วยกลวิธีพูดแบบต่างๆ ดังนี้

2.3.1 การใช้คำใกล้เคียงหรือการสรุป (Approximation or Generalization) เป็นการใช้คำสรุป คำที่เป็นหมวดหมู่ หรือประเภท แทนคำศัพท์ที่ต้องการ เช่นใช้คำว่า "Animal" แทนคำว่า "Rabbit" หรือ "Flower" แทนคำว่า "Rose" เป็นต้น

2.3.2 การสร้างคำใหม่ (Word Coinage) ผู้พูดสร้างคำในภาษาที่สองโดยมีพื้นฐานของกฎเกณฑ์ที่เรียนมา เช่นคำว่า "Intonate" จากคำ "Intonation" เป็นต้น

2.3.3 การถอดความ (Paraphrase) ได้แก่

2.3.3.1 การบรรยาย (Description) เป็นการพูดถึงคุณสมบัติทางกายภาพ ขนาด มิติ เป็นต้น

2.3.3.2 การพูดอ้อม (Circumlocution) เป็นการพูดถึงลักษณะเฉพาะ เช่น "It has a motor." หรือลักษณะด้านหน้าที่ เช่น "It's used in....." หรือลักษณะตำแหน่งที่ตั้ง เช่น "You find it in a factory." หรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ เช่น "It's between summer and autumn." เป็นต้น

2.3.4 การพิมพ์ (Smufing) เป็นการพูดคำที่ปราศจากความหมาย เพื่อเติมช่องว่างระหว่างคําศัพท์ เช่น "What" หรือ "What sit" หรือ "thing" เป็นต้น

2.3.5 การแก้ไขตนเอง (Self-repair or Restructuring) เป็นการพูดคำใหม่เมื่อคำพูดเก่าไม่สามารถสื่อสารได้

2.3.6 การขอความช่วยเหลือ (Appeal for Assistance) ได้แก่

2.3.6.1 การพูดตรงๆ (Explicit) เช่น "What do you call?" หรือ "Speak more slowly." หรือ "I am a foreigner." เป็นต้น

2.3.6.2 การพูดโดยนัย (Implicit) อาจใช้การหยุด น้ำเสียง การพูดลากเสียง การพูดซ้ำ เป็นต้น

2.3.6.3 การตรวจสอบโดยใช้คำถาม (Checking Question) เป็นการทำให้แน่ใจว่าสิ่งที่ผู้พูดเข้าใจถูกต้องหรือไม่ โดยการใช้คำถามว่า "Do I hear you say .....?" หรือ "Are you saying that .....?" เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ เซ็น ลี-คิง (Chen Si-Qing, 1990: 155-187) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารในการพูดระหว่างนักศึกษาชาวจีน ลี-คิง ได้แบ่งกลวิธีการสื่อสารออกเป็น 5 ประเภท ตามข้อมูลที่นักศึกษาระดับนี้

1. กลวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานด้านภาษาศาสตร์ (Linguistic-based Communication Strategies) แบ่งออกเป็น

1.1 ภาษาที่ได้จากกระบวนการคิด (Metalinguage) เป็นการคิดเกี่ยวกับความคิดรวบยอด (Concept) ของคำศัพท์ เช่น "It's a noun." เป็นต้น

1.2 การบอกหมวดหมู่ (Superordinate) เป็นการโยงความหมายของคำศัพท์ให้สัมพันธ์กับหมวดหมู่หรือประเภทของคำศัพท์นั้น เช่น "It's a kind of musical

instrument." แทนคำว่า "Guitar" หรือ "It's an animal." แทนคำว่า "Monkey" เป็นต้น

1.3 การใช้คำเหมือน (Synonym) เช่น "It's synonym of perseverance." แทนคำว่า "Persistence" เป็นต้น

1.4 การใช้คำตรงข้าม (Antonym) เช่น "Just opposite of pessimistic." แทนคำว่า "Optimistic" เป็นต้น

1.5 การวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Componential Analysis) เป็นการบรรยายลักษณะของคำศัพท์คล้ายกับที่ปรากฏในพจนานุกรม เช่น "It has six strings." แทนคำว่า "Guitar" หรือ "It's a kind of object made by people that can also fly in the sky." แทนคำว่า "Kite" เป็นต้น

2. กลวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานด้านความรู้ (Knowledge-based Communication Strategies) แบ่งออกเป็น

2.1 การให้ตัวอย่าง (Exemplification) ผู้เรียนอาจเล่าเรื่อง หรือพูดถึงคน โอกาส เวลา และนิยายที่สะท้อนถึงความหมายของคำศัพท์ที่ต้องการสื่อ เช่น "Suppose the woman want the money, so she just want to marry to a very rich man, actually she doesn't love him." แทนคำว่า "Vanity" เป็นต้น

2.2 การใช้ความรู้ด้านวัฒนธรรม (Cultural Knowledge) เช่น "It's a kind of building usually found in China, in the area such as Asia, China, Japan." แทนคำว่า "Temple" เป็นต้น

2.3 การเปรียบเทียบความเหมือนหรือความคล้าย (Simile) เช่น "The shape like, like number seven" แทนคำว่า "Hoe" หรือ "Its shape is like a heart." แทนคำว่า "Peach" เป็นต้น

3. กลวิธีการสื่อสารโดยการพูดซ้ำ (Repetition Communication Strategies) เป็นการกล่าวซ้ำคำพูดที่ได้กล่าวออกไปแล้ว เช่น "It's a kind of seafood....sea....seafood." แทนคำว่า "Prawn" เป็นต้น

4. กลวิธีการสื่อสารโดยการชี้ท่าทาง (Paralinguistic Communication Strategies) ผู้พูดชี้ท่าทางประกอบคำพูด หรือแทนคำพูด เพื่อเป็นการสื่อความหมาย เช่น "It has two big .... (Mime for the two wings for a butterfly.)" แทนคำว่า "Butterfly" เป็นต้น

5. กลวิธีการสื่อสารโดยการหลีกเลี่ยง (Avoidance Communication Strategies) ผู้พูดหยุดความพยายามที่จะสื่อสารหลังจากได้พยายามแล้ว เช่นกล่าวว่า "Can we stop if we cannot" เป็นต้น

จากประเภทของกลวิธีการสื่อสารที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่า กลวิธีการสื่อสารทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นกลวิธีการสื่อสารโดยการชี้คำพูด หรือกลวิธีการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูดล้วนมีคุณสมบัติในการช่วยให้ผู้พูดดำเนินการสนทนาได้และเป็นไปตามที่ต้องการทั้งสิ้น ซึ่งกล่าวโดยรวมแล้วสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. กลวิธีการชี้ท่าทาง (Paralinguistic Strategies) ได้แก่ การชี้ท่าทางแทนคำพูด การชี้ท่าทางประกอบการพูด เป็นต้น

2. กลวิธีการใช้ภาษาแม่และภาษาที่สองปนกัน (Interlingual Strategies) ได้แก่ การพูดภาษาแม่ปนกับภาษาที่สอง การเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ การพูดภาษาแม่ด้วยสำเนียงภาษาที่สอง เป็นต้น

3. กลวิธีการใช้ภาษาที่สองภาษาเดียว (Intralingual Strategies) ได้แก่ การใช้คำใกล้เคียง การใช้คำเหมือน การใช้คำตรงข้าม การถอดความ การบอกตัวชี้แนะทางไวยากรณ์ การเปรียบเทียบ การพูดซ้ำ การพูดแก้ไขคำพูดตนเอง เป็นต้น

กลวิธีการสื่อสารโดยการชี้คำพูด

ในการสื่อสารเพื่อทำให้ผู้ฟังเข้าใจผู้พูดว่าต้องการสื่อความหมายว่าอะไรนั้น วิธีการพูดเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวที่ต้องการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารภาษาที่มีภาษาแม่ของผู้พูด และเมื่อผู้พูดต้องประสบกับปัญหาในการเจรจาข้อความ ผู้พูดจึง

จำเป็นที่จะต้องรู้จักนากลวิธีการสื่อสารมาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลวิธีการสื่อสารโดยการใช้อำนาจ ซึ่งมี 2 ลักษณะ ตามความสามารถทางภาษาของผู้พูด คือ

1. กลวิธีการใช้ภาษาแม่และภาษาที่สองปนกัน (Interlingual Strategies) เป็นการนำเอาภาษาแม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับภาษาที่สอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรู้ทางภาษาที่สองของผู้พูดไม่เพียงพอ ดังนั้นภาษาที่พูดออกมาจึงมีลักษณะทั้งสองภาษายู่ร่วมกัน ซึ่งบางครั้งผู้พูดเองก็รู้ แต่ก็ยินดีที่จะรับอิทธิพลของภาษาแม่เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพราะผู้พูดรู้สึกว่าเป็นการดีกว่าที่จะปล่อยให้สถานการณ์ในการสนทนาต้องหยุดชะงักลง แม้บางครั้งผู้พูดเองก็รู้ว่าไม่ได้เกิดประโยชน์ต่อการสนทนา เพราะภาษาที่สองกับภาษาแม่มีความแตกต่างกันมาก

2. กลวิธีการใช้ภาษาที่สองภาษาเดียว (Intralingual Strategies) เป็นการใช้ภาษาที่สองเพียงภาษาเดียวในการเจรจาสื่อความหมาย เพราะผู้พูดมีความรู้ทางภาษามากพอหรือมีความพยายามที่จะใช้ภาษาที่สองสูง เพื่อให้การสื่อความหมายได้ผลเต็มที่ และเป็นการฝึกภาษาเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความสามารถทางภาษาด้วย ดังที่ เจอรัลด์ เอ็ม วิลเลียมส์ (Gerard M. Willems, 1987: 356) กล่าวว่า "ผู้พูดควรพยายามเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารโดยการใช้อำนาจเป้าหมายเพียงภาษาเดียวให้มากที่สุดจะดีกว่าการนำภาษาแม่เข้ามาใช้ร่วมกับภาษาที่สอง" และจากงานวิจัยของ เอลเลน ไบลีสต์ค็อก และ เอ็ม โฟรลิกซ์ (Ellen Bialystok and M. Frohlich, 1980: 117) พบว่า "ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาสูง มักจะใช้กลวิธีการสื่อสารโดยใช้อำนาจที่สองเพียงภาษาเดียวมากกว่าผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาดำ ที่มักจะใช้อำนาจแม่และภาษาที่สองปนกัน"

เมื่อก้าวโดยสรุปแล้ว การสื่อสารภาษาเป้าหมายหรือภาษาที่สองเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ผู้พูดควรรู้จักเลือกสรรในการใช้กลวิธีการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลวิธีการสื่อสารโดยการใช้อำนาจ ซึ่งมี 2 ลักษณะ ตามความสามารถทางภาษาของผู้พูด คือ กลวิธีการใช้ภาษาแม่และภาษาที่สองปนกัน ซึ่งเป็นการนำภาษาแม่เข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะผู้พูดมีความรู้ทางภาษาที่สองไม่เพียงพอ กับกลวิธีการใช้ภาษาที่สองภาษาเดียว ซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่สองภาษาเดียวในการสนทนา อาจเป็นเพราะผู้พูดมีความรู้ทางภาษาที่สองมากพอ หรือมีความพยายามที่สูงในการใช้อำนาจที่สองในการสื่อความหมาย

กลวิธีการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด

กลวิธีการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด นี้เน้นว่ามีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสารไม่น้อยไปกว่ากลวิธีการสื่อสารโดยการใช้คำพูดเลย กลวิธีการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูดสามารถแสดง ความหมายในการสื่อสารได้พอๆกับการใช้คำพูด เพราะการพูดใช้รูปแบบของการรับรู้เพียงอย่าง เดียว คือ การฟัง ในขณะที่การสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูดสามารถใช้รูปแบบการรับรู้ถึง 3 วิธี ดังที่ ดักลาส เอช บราวน์ (Douglas H. Brown, 1980: 198-202) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. วิธีที่ใช้การมองเห็น (Visual Modality) ได้แก่ การเคลื่อนไหวร่างกาย (Gesture) การใช้ภาษาท่าทาง (Body Language) การสบตา (Eye Contact) ระยะห่างและความใกล้ชิดทางร่างกาย (Proxemics) ตลอดจนการสวมเสื้อผ้าและเครื่องประดับต่างๆ (Artifacts)

2. วิธีที่ใช้การสัมผัส (Kinesthetic Modality) การสัมผัสในบางวัฒนธรรม จะแสดงถึงความใกล้ชิดและความเป็นกันเอง ในขณะที่บางวัฒนธรรมจะถือเป็นเรื่องธรรมดา การรู้ขอบเขตและวัฒนธรรมในการสัมผัสจึงจัดเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการสื่อสาร

3. วิธีที่ใช้การได้กลิ่น (Olfactory Modality) ในแต่ละวัฒนธรรมจะตีความหมายของการสื่อสารโดยการได้กลิ่นแตกต่างกันออกไป เช่น กลิ่นเหงื่อของมนุษย์ถือเป็น สิ่งดึงดูดใจในบางสังคม ในขณะที่บางสังคมถือเป็นสิ่งน่ารังเกียจ การเรียนรู้ภาษาที่สองจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ด้วย

นอกจากนี้ แนพพ์ แอล มาร์ค (Knapp L. Mark, 1980: 87-89) ยังได้กล่าวถึง กลวิธีการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูดว่า สามารถแสดงออกได้ 8 ลักษณะ คือ

1. การทำท่าทำใบ้ (Mime) หมายถึง ผู้พูดแสดงท่าทางต่างๆแทนคำศัพท์ที่ผู้พูด ต้องการกล่าวถึง เช่น ผู้พูดแสดงท่าการปรบมือ แทนคำว่า "Applause" หรือ "Clap hands" เป็นต้น

2. การเคลื่อนไหวร่างกาย (Gesture) หมายถึง การเคลื่อนไหวศีรษะ มือ หรือไหล่ ประกอบการพูด เป็นการเน้นความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ เช่น การพยักหน้า แทนการ

พูดว่า "Yes" หรือ แสดงการตกลง หรือเห็นด้วย เป็นต้น

3. การแสดงออกทางสีหน้า (Facial Expression) เป็นการแสดงความรู้สึกของผู้พูดออกมาในระหว่างการสนทนา เป็นการบอกให้รู้ถึงความรู้สึก ที่คนคิด ตลอดจนความเชื่อ

4. การสบตา (Eye Contact) หมายถึง การสบตาระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังในขณะที่กำลังสนทนากัน ซึ่งการกระทำเช่นนี้สามารถบอกให้คู่สนทนาถึงความรู้สึกของกันและกันที่มีต่อหัวข้อของการสนทนาได้ด้วย

5. การหยุดชั่วขณะ (Pausing) หมายถึง การหยุดคิดชั่วขณะในระหว่างการสนทนา ซึ่งอาจเป็นการหยุดเพื่อคิดข้อความที่จะพูดต่อไปหรืออาจเป็นเพราะเว้นระยะหายใจหรือแบ่งใจความของคำพูด ซึ่งในระหว่างการหยุดนี้อาจจะมีการเปล่งเสียงออกมาหรือไม่ก็ได้ เสียงที่เปล่งออกมา เช่น "um...er...mm...uh..."ซึ่งไม่มีความหมายใด แต่เป็นการบอกให้คู่สนทนาทราบว่ายังไม่สิ้นสุดการสนทนา

6. การเปลี่ยนรูปแบบหรือลักษณะของการสื่อสาร (Shifts in Register and Style) หมายถึง การที่ผู้พูดเปลี่ยนแปลงลักษณะการสื่อสารให้เป็นไปตามบริบทหรือสถานการณ์ เช่น เมื่อผู้พูดทราบว่า คนกำลังพูดกับใคร ที่ไหน ก็จะต้องใช้ลักษณะการสื่อสารที่เหมาะสมกับบุคคลและสถานที่

7. การยกเลิกข้อความ (Message Abandonment) หมายถึง การหลีกเลี่ยงการสนทนาเมื่อทราบว่าตนไม่สามารถดำเนินการสนทนาต่อได้ หรืออาจมีการเปลี่ยนหัวข้อสนทนาใหม่

8. การใช้ภาษาท่าทาง (Sign Language) หมายถึง การแสดงท่าทางต่างๆ อย่างมีความหมายเพื่อแทนคำพูด เช่น การโบกมือ เพื่อแสดงการทักทาย การกรำมือเพื่อเรียก การพยักหน้าแสดงการเห็นด้วยหรือการยอมรับ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว การสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด นับว่ามีความสำคัญที่จะทำให้การเจรจาภาษาเป้าหมายบรรลุผลสำเร็จได้ โดยมีรูปแบบของการรับรู้ 3 วิธี คือ วิธีที่ใช้การมองเห็น วิธีที่ใช้การสัมผัส และวิธีที่ใช้การได้กลิ่น และสามารถแสดงออกได้ 8 วิธี คือ การทำท่าประกอบ การเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงออกทางสีหน้า การสบตา การหยุดชั่วขณะ การเปลี่ยนรูปแบบ

แบบหรือลักษณะของการสื่อสาร การยกเลิกข้อความ และการใช้ภาษาท่าทาง

ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง

ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (ESL) หรือภาษาต่างประเทศ (EFL) นั้น แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก แต่งานวิจัยที่เกี่ยวกับการฝึกภาษาเพื่อการสื่อสารจริง ๆ นั้นยังมีน้อยอยู่ โดยเฉพาะงานวิจัยเกี่ยวกับการให้ ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กลวิธีการสื่อสาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถของผู้พูดในการเผชิญกับความยากหรือความรู้ทางภาษาที่จำกัด และจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความคล่องแคล่วในทักษะการสนทนา ดังนั้นครูผู้สอนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของความสามารถในด้านนี้ เพราะปัจจุบันนี้กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อการฝึกฝนความสามารถด้านนี้ ยังมีไม่มากนัก

ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารเป็นการบูรณาการความรู้ที่ผู้เรียนเมื่ออยู่ออกมาใช้ ทำให้ผู้เรียนรู้จักการยืดหยุ่นต่อการสื่อสาร กล้าเสี่ยง หรือกล้าที่จะใช้ภาษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ไม่คำนึงถึงสิ่งที่คุณเรียนต้องเรียนในหนังสือเท่านั้น ครูควรสอนให้ผู้เรียนตระหนักถึงการใช้อาษาให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ไม่หลีกเลี่ยงการใช้อาษาเมื่อพบปัญหาในการสื่อสาร นั่นคือครูควรให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของความสามารถด้านนี้ โดยการสอนให้ผู้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้และจัดให้ได้มีโอกาสฝึกการใช้อาษา โดยไม่ต้องกลัวว่าจะเกิดความผิดพลาดทางภาษา พยายามฝึกใช้จนสามารถใช้ได้อย่างอัตโนมัติ เมื่อผู้เรียนพบปัญหาในการสื่อสารแล้วสามารถนำกลวิธีการสื่อสารมาใช้ได้ย่อมเกิดผลดี เพราะจะทำให้ไม่สูญเสียโอกาสในการพูด อภิปราย หรือบรรยายหัวข้อที่ต้องการพูด และจะได้ทำให้คู่สนทนาเข้าใจสิ่งที่ตนเองต้องการสื่อความหมายด้วย (Dolle-Willemsen et al, 1983: 176)

จากความสำเร็จของความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารทำให้ผู้เรียนเกิดความจำเป็นในการพัฒนาวิธีการสื่อสารในการพูดภาษาที่สอง เพราะการที่ผู้เรียนจะสามารถใช้กลวิธีการ

สื่อสารได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในการเรียนภาษาด้วย จากงานวิจัยของ
 เอ็ม รอพาช (M. Raupach, 1983: 207) และ อีเลน ทาโรน (Elaine Tarone,
 1984: 128) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนภาษานอกห้องเรียนเป็นผู้ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการพูด
 ภาษาที่สองตลอด จะเป็นผู้ที่ใช้กลวิธีการสื่อสารได้ดีและคล่องแคล่วมากกว่าผู้เรียนภาษาใน
 ห้องเรียนซึ่งสามารถใช้ภาษาท่าทางอย่างจำกัด และมีกลวิธีการสื่อสารอย่างง่าย ๆ ฟื้นฟู
 คลอส แฟร์ช และ กาเบรียล คาสเปอร์ (Claus Faerch and Gabriele Kasper,
 1983: 354) กล่าวว่า "การเรียนรู้การใช้กลวิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสม ผู้เรียนจะสามารถ
 เชื่อมโยงช่องว่างระหว่างสถานการณ์การสื่อสารในห้องเรียนกับนอกห้องเรียนได้ ครูผู้สอนควรรักษา
 ความสนใจต่อการสอนการใช้กลวิธีการสื่อสาร และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการใช้
 ด้วย" ซึ่งในครั้งแรกๆของการฝึกผู้เรียนอาจจะรู้สึกแปลกๆ แต่เมื่อฝึกบ่อยครั้งเข้าก็จะทำให้ผู้
 เรียนฟังภาษาแม่ค่อยๆลดลง เพราะกิจกรรมที่ฝึกจะทำให้ผู้เรียนมีความกล้า รู้สึกมั่นคงในการนำ
 ภาษามาใช้และกล้าที่จะเผชิญกับปัญหา เป็นการพัฒนาความเชื่อมั่น อีกทั้งยังเป็นการปรับปรุง
 ทักษะทางการแสดงออกในการใช้ภาษาของผู้พูด รวมทั้งเป็นการสร้างสรรค์ความสามารถทาง
 ภาษาด้วย และเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้กลวิธีการสื่อสารบ่อยๆก็จะเกิดความชำนาญ รู้จัก
 เลือกว่าควรนำกลวิธีการสื่อสารใดมาใช้จึงจะเกิดประสิทธิภาพในการสนทนา ทำให้การสนทนา
 เป็นไปอย่างราบรื่น ใช้กลวิธีการสื่อสารเพียงไม่กี่ครั้งก็สามารถบรรลุเป้าหมายในการสื่อสารได้
 จากงานวิจัยของ เอลเลน ไบลิสตอค และ เอ็ม โพรลิช (Ellen Bialystok and M.
 Frohlich, 1980: 117) รอด เอลลิส (Rod Ellis, 1984: 44) ทาเฮเรห์ ปารีบาห์
 (Tahereh Paribakht, 1985: 146) และ เซน ซี-คิง (Chen Si-Qing, 1990:
 185) พบว่า "ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาสูง จะใช้กลวิธีการสื่อสารน้อยกว่าผู้เรียนที่มี
 ความสามารถทางภาษาด้อย และใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าด้วย" นั้นย่อมาหมายความว่า
 ผู้เรียนที่ใช้กลวิธีการสื่อสารน้อยแล้วประสบความสำเร็จก็คือ ผู้เรียนที่มีความสามารถด้านกลวิธี
 การสื่อสารสูงนั่นเอง ซึ่งผู้เรียนที่มีความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารสูงย่อมนำไปสู่การมีความ
 สามารถในการสื่อสารที่สูงตามไปด้วย

ดังนั้นครูผู้สอนภาษาควรคำนึงถึงเรื่องการสอน และการฝึกการใช้กลวิธีการสื่อสารอย่างจริงจัง เพราะจะนำไปสู่ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารที่สูงให้กับผู้เรียน ครูควรตั้งจุดมุ่งหมายให้กับห้องเรียนภาษาว่า ควรได้รับการปรับปรุงเรื่องของความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร ชนิดของตัวป้อน (Input) และแบบฝึกหัดที่จะให้กับผู้เรียน เพื่อทำให้พวกเขาบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนภาษาจนสามารถสื่อสารได้ ปัจจุบันยังไม่มีการบรรจุการสอน และการฝึกการใช้กลวิธีการสื่อสารไว้ในหลักสูตรอย่างชัดเจน แต่ครูผู้สอนก็สามารถสอดแทรกลงไป ในบทเรียนได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึก ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกฝนจะช่วยเพิ่มพูนทักษะของผู้เรียนในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร และผู้เรียนควรได้รับการสอนให้รู้จักช่วยเหลือตนเองในการเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับสถานการณ์ด้วย (Zoltan Dornyei and Sarah Thurrell, 1991: 16)

กิจกรรมการฝึกการใช้กลวิธีการสื่อสาร

ในการฝึกให้ผู้เรียนใช้กลวิธีการสื่อสาร ครูควรระวังระดับความยากง่ายของกลวิธีการสื่อสารแต่ละประเภท ตั้งแต่กลวิธีการใช้ท่าทาง ไปสู่กลวิธีการใช้ภาษาแม่และภาษาที่สองปนกัน จนถึงกลวิธีการใช้ภาษาที่สองภาษาเดียว ซึ่งการใช้กลวิธีการใช้ภาษาแม่และภาษาที่สองปนกันก็เป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความจริงว่า การใช้กลวิธีการสื่อสารในกิจกรรมการพูดเป็นแรงกระตุ้นตามธรรมชาติ และไม่มีอะไรที่ครูจะต้องขุ่นเคือง ครูควรให้อิสระกับผู้เรียนในการใช้กลวิธีการสื่อสารแบบนี้เมื่อผู้เรียนติดขัดคำศัพท์ รวมทั้งเรื่องของกลวิธีการใช้ท่าทางด้วย ส่วนกลวิธีการใช้ภาษาที่สองภาษาเดียว ควรเป็นกลวิธีที่ได้รับการฝึกมากที่สุด เพราะจะทำให้เกิดความสามารถในการใช้ภาษาที่สองได้ดีขึ้น ซึ่งดีกว่า 2 กลวิธีแรก

กลวิธีการใช้ภาษาที่สองภาษาเดียว สามารถแบ่งออกเป็นกลวิธีการสื่อสารย่อยถึง 8 ชนิด คือ การใช้คำใกล้เคียง (Approximation) การใช้คำเหมือน (Synonym) การใช้คำตรงข้าม (Antonym) การถอดความ (Paraphrase) การบอกตัวชี้แนะทางไวยากรณ์ (Metalinguistic Clues) การเปรียบเทียบ (Comparison) การพูดซ้ำ (Repetition) และการพูดแก้ไขตนเอง (Self Repair) แต่ การใช้คำใกล้เคียง (Approximation) และ

การถอดความ (Paraphrase) ดูจะเหมาะสมที่สุดในการนำมาปฏิบัติ เพราะไม่ซับซ้อนในเรื่องอุปกรณ์ เวลาปฏิบัติจริงก็จะมีการพัฒนา การสร้างคำใหม่ (Word Coinage) ไปด้วย การฝึกขอความช่วยเหลือตรงๆ จะช่วยทำให้ผู้เรียนรู้จักนำปัญหาไปสู่การฝึกตรวจสอบโดยใช้คำถาม

วิลเลียม ลิตเติลวูด (William Littlewood, 1984: 87) กล่าวถึงการฝึกการถอดความ ว่า "สำหรับเรื่องกลวิธีการสื่อสาร การถอดความหรือการปรับข้อความอาจจะไม่ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการสะสมเรื่องความรู้ แต่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคล่องในการใช้ภาษามากขึ้น" เมื่อผู้เรียนรู้จักใช้กลวิธีการสื่อสารแล้ว จะทำให้ผู้เรียนเป็นที่ยอมรับในการสื่อสาร ในฐานะที่เป็นผู้มีปฏิกริยาโต้ตอบซึ่งเป็นการทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ภาษามากขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้กลวิธีการสื่อสารส่วนใหญ่มักพบว่า กลวิธีการสื่อสารที่ใช้กันมากที่สุดคือ การถอดความ และการใช้คำใกล้เคียง (Gerard M. Willems, 1987: 357) และจากงานวิจัยของนักภาษาศาสตร์หลายท่านสามารถรวบรวมกิจกรรมการฝึกการใช้กลวิธีการสื่อสารให้กับผู้เรียนภาษาได้ดังนี้

แบบฝึกหัดที่ 1 (Elaine Tarone, 1984 cited in Gerard M. Willems, 1987: 357)

- วัตถุประสงค์ เป็นการฝึกการใช้กลวิธีการถอดความ เพื่อก่อให้เกิดการยืดหยุ่น และสร้างสรรค์ภาษาที่สอง
- สื่อการสอน ชุดรูปภาพ เช่น a colander, a gear-lever in a car, หรือ a meat-mincer ควรเป็นรูปที่ผู้เรียนไม่รู้จักคำศัพท์ในภาษาที่สองมาก่อน
- กิจกรรม ครูอาจสอนเรื่องการใช้กลวิธีการสื่อสารที่เกี่ยวกับการบรรยาย การถอดความ และวิธีการอื่นๆ ก่อนการฝึกเกมก็ได้ หรือครูอาจจะให้เพียงคำอธิบายการทำแบบฝึกหัดเท่านั้น แล้วปล่อยให้ผู้เล่นช่วยตนเอง ในการเล่นจะแบ่งผู้เล่นออกเป็นคู่ โดยผู้เล่นแต่ละคู่จะได้รับภาพสิ่งของที่เป็นคำศัพท์ยากสำหรับตน ผู้เล่นคนที่ 1 จะได้รับบทเป็นคนบรรยาย โดยผู้เล่นคนที่ 2 ไม่มีโอกาสได้เห็นภาพนั้น ผู้เล่นคนที่ 1 จะต้องพยายามบรรยายภาพคำศัพท์ที่ได้ให้ผู้เล่นคนที่ 2 ฟัง

จนผู้เล่นคนที่ 2 สามารถตอบได้ว่าคำศัพท์ที่กำลังถูกกล่าวถึงเป็นคำว่าอะไร โดยยอมให้มีการตอบคำศัพท์นั้นเป็นภาษาแม่ได้ ในระหว่างเล่นเกมนี้ ผู้เล่นคนที่ 2 สามารถซักถามเพื่อคำอธิบายได้ แต่ต้องใช้ภาษาที่สอง

การประเมินผล ขอให้ผู้เล่นตรวจสอบว่า การบรรยายสิ่งของประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยการตรวจสอบจะทาทันทีหลังจากการเล่นเสร็จ โดยให้หวนคิดถึงปัญหาระหว่างการเล่น อาจใช้วิธีการจดบันทึก ถ้าการเล่นครั้งนี้ครูสอนวิธีการถอดความหรือวิธีการบรรยายให้ก่อน การเล่นก็จะไม่พบอุปสรรคมากมายเหมือนการให้ผู้เล่นช่วยตนเอง แต่อย่างไรก็ตามก็ขึ้นอยู่กับวิธีการเรียนรู้และแรงจูงใจของผู้เล่น ประสิทธิภาพการเรียนรู้จะเกิดขึ้นมาก ถ้ามีการสอนเทคนิคการถอดความให้หลังการเล่น

คำวิจารณ์ ถ้อยคำที่เป็นประโยชน์สำหรับการทำแบบฝึกหัดนี้ (เช่น การให้บรรยายคำว่า Colander) ได้แก่

It's made of metal. (Plastic)

It has a silver color.

It's bowl-shaped.

It's about 30 cm in diameter.

It has two handles on the rim.

It has (is perforated with) small holes.

It is used to drain liquid from food.

จากคำพูดเหล่านี้จะพบว่า หนังสือที่เรียนอยู่ใช้ไม่ได้ผลสำหรับการใช้ภาษาใน

ชีวิตจริง ๆ

แบบฝึกหัดที่ 2 (Elisabeth Woodeson, 1982 cited in Gerard M. Willems, 1987, 357)

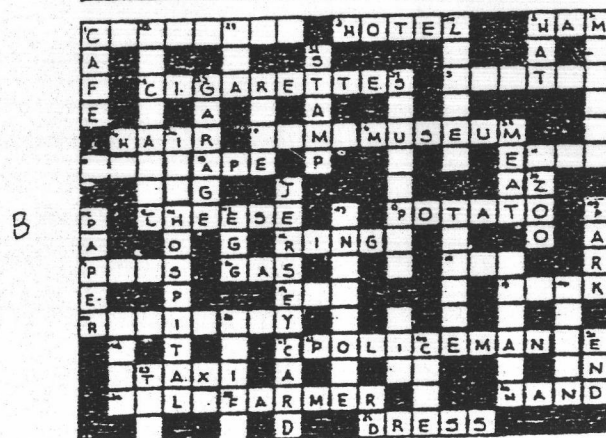
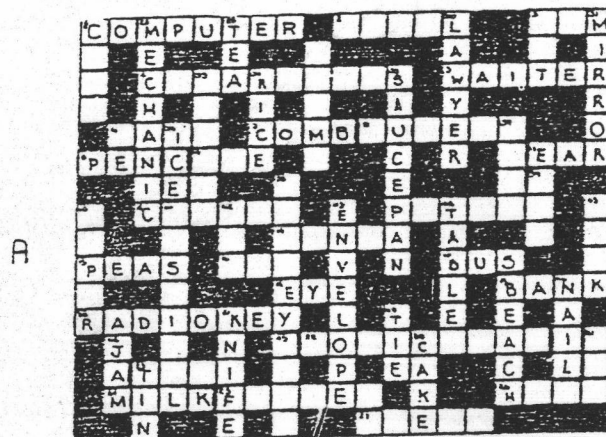
วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการถอดความ (Paraphrase) และ การใช้คำใกล้เคียง (Approximation)

2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาที่สองอย่างอิสระ

สื่อการสอน แผ่นปริศนาอักษรไขว้ (Crossword Puzzle) จำนวน 2 แผ่นใน 1 ชุด

โดยจะมีแผ่น A และแผ่น B แต่ละแผ่นจะไม่สมบูรณ์ ให้ผู้เล่นพยายามช่วยกัน

เติมแต่ละคำในช่องว่างให้เต็ม โดยไม่มีคำอธิบายข้อความใดๆในแต่ละช่องที่เติม

กิจกรรม ผู้เล่นจับคู่กัน โดยแต่ละคนจะได้คนละ 1 แผ่นปริศนาคำกรวยไขว้ที่ต่างกัน ระหว่างการเล่นต้องระวังอย่าให้ผู้เล่นเห็นคำศัพท์ของกันและกัน ผู้เล่น ทั้ง 2 พยายามเติมปริศนาคำกรวยไขว้ในแผ่นของตนให้สมบูรณ์ โดยการถาม คำถามเช่น "What's No.1 down?" และคำตอบควรเป็น "It's a place where you can go for a coffee or another drink." เป็นต้น

(ห้ามมิให้ผู้เล่นตอบคำศัพท์คำนั้นออกมาเป็นภาษาเป้าหมาย)

การประเมินผล แบบฝึกหัดนี้จะทำให้เกิดการถกเถียงกันเกี่ยวกับปัญหาที่ผู้เล่นพบเมื่อมีการถอด ความ คู่ที่เล่นอาจจะมีการสร้างภาษาเอง เช่น "He/She said ..... and I thought it was .....but that did not fit in my puzzle. So I said it was wrong and he/she tried again with ....." เป็นต้น ในระหว่างการเล่น ครูอาจจะทำการจดบันทึก ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการเล่น ขณะที่ครูเดินดูรอบห้องก็ได้

คำวิจารณ์ แบบฝึกหัดนี้จะใช้กลวิธีการสื่อสารมากมาย อลิสเบธ วูดคิสสัน (Elisabeth Woodeson, 1982) พบว่า บางครั้งผู้เรียนจะฟังครูมากเมื่อเขาคิดคำศัพท์ไม่ได้ แต่จะต้องห้ามไม่ให้มีการถามกันว่า "How do you say X in English?" ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาการใช้ภาษาที่ตนเอง

แบบฝึกหัดที่ 3 (George Yule et al, 1982 cited in Gerard M. Willems, 1987: 359)

วัตถุประสงค์ เพื่อฝึกกลวิธีการถอดความ การบรรยาย และการใช้คำใกล้เคียง
สื่อการสอน ชิ้นส่วนของใช้ในบ้านที่ถูกแยกออก เครื่องจักรกล เช่น Old-fashioned vacuum cleaners, Smoothing irons, Meat mincers และชิ้นส่วนของ Carburettors

กิจกรรมการฝึก ผู้เล่นคนที่ 1 จะได้รับการสอนให้ถอด และประกอบเครื่องใช้ (อุปกรณ์) โดยการทำให้ดู แต่ไม่ให้อ่านคำอธิบาย ต่อมาผู้เล่นคนที่ 1 จะต้องทำการสอนผู้เล่นคนที่ 2 ให้สามารถประกอบชิ้นส่วนของอุปกรณ์ โดยการใช้คำพูดในภาษาที่สองเท่านั้น และสิ่งนี้จะก่อให้เกิดการใช้สติปัญญาอย่างเต็มที่ในการใช้ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร

การประเมินผล เหมือนกับแบบฝึกหัดที่ 1 และแบบฝึกหัดที่ 2

คำวิจารณ์ การเรียนการสอนด้วยวิธีนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้อาสาอย่างมีความหวัง เป็นที่ยอมรับและก่อให้เกิดแรงจูงใจในโรงเรียนเทคนิคที่มีแต่เด็กที่เรียนรู้โดยวิธีการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ และไม่ค่อยได้สนใจการเรียนสิ่งที่ เป็นนามธรรม อย่างเช่นการเรียนภาษาซึ่งเคยถูกสอนแบบเก่าๆ การใช้อุปกรณ์ประกอบการฝึกพูดในครั้งนี้ควรเป็นของเก่าเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่ว่า เด็กรู้จักวิธีใช้และวิธีประกอบแล้ว ตู้เก็บของในโรงรถหรือโรงเก็บของอาจช่วยครูภาษาในการหาอุปกรณ์การสอนด้วยวิธีนี้ได้ ภาษาที่จำเป็นสำหรับการฝึกแบบฝึกหัดนี้ จะเป็นคำศัพท์ประเภทคำสั่ง (Instructional Verbs) เช่น insert, take out, take off, (un)screw(on) หรือถ้าเป็นคำบุรพบท เช่น below, in, on top of, between เป็นต้น และกลวิธีการสื่อสารจะเป็นแบบบรรยาย เช่น
 The place with the little square bit sticking out.
 The star-shaped bit.
 The piece with screw at the end.
 การทำแบบฝึกหัดเหล่านี้จะก่อให้เกิดการเรียนรู้อาสาโดยไม่รู้ตัว คำศัพท์จะถูกใช้เพื่อแลกเปลี่ยนความหมายของรูปธรรม ผู้เล่นจะมีสมาธิอยู่กับงานที่ตนเองทำเพื่อให้สำเร็จ ก่อให้เกิดการสะสมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

แบบฝึกหัดที่ 4 (George Brown and George Yule, 1983 cited in Gerard M. Willems, 1987: 360)

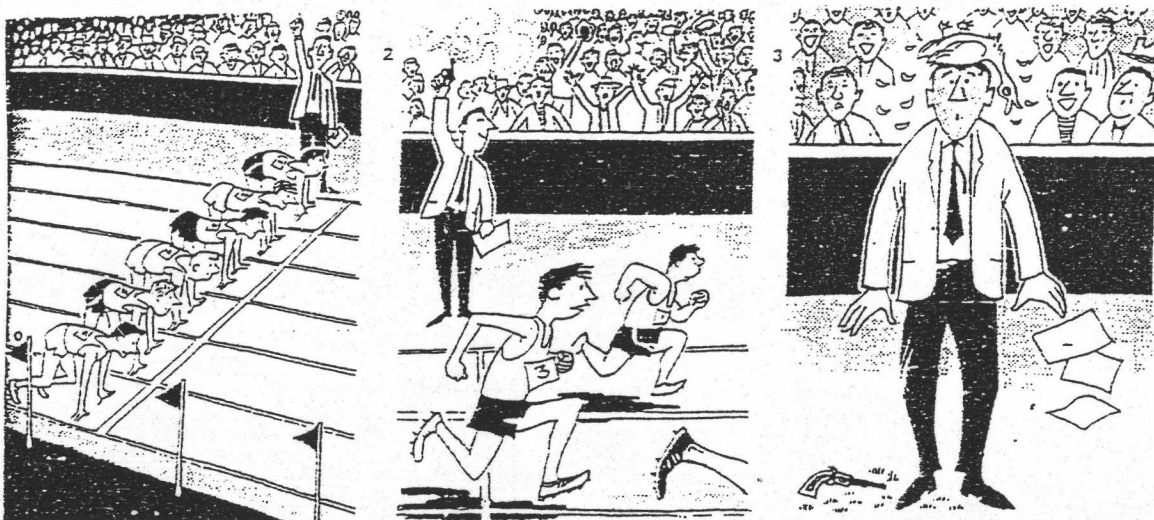
- วัตถุประสงค์ เพื่อฝึกการใช้กลวิธีการสื่อสารได้อย่างอิสระ
- สื่อการสอน ของเล่นจำพวก toy cars, motorcyclists, lorries, cyclists, pedestrians, กระดาษแข็งขนาด A3
- กิจกรรม ครูจะเตรียมของจำลองประเภทของเล่นแบบต่างๆดังกล่าวมาให้ ผู้เล่นคนที่ 1 จะเป็นผู้จัดทำสถานการณ์จำลองบนกระดาษแข็งที่เป็นรูปสี่แยกบนท้องถนน โดยนำอุปกรณ์ต่างๆที่จัดหามาให้ นำมาวางโดยมิให้ผู้เล่นคนที่ 2 เห็น เพราะผู้เล่นคนที่ 1 จะต้องพยายามพูดให้ผู้เล่นคนที่ 2 จัดทำสถานการณ์ที่ได้รับฟังลงบนกระดาษแข็งรูปสี่แยกเช่นกัน โดยพยายามถอดแบบหรือออกมาเป็นรูปจำลองเหมือนของผู้เล่นคนที่ 1 ให้ได้
- การประเมินผล แบบฝึกหัดนี้จะทำให้เกิดความพยายามอย่างสูงในตัวผู้เล่น เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งสถานการณ์จำลองตามที่ต้องการ ครูควรจัดบันทึกปัญหาและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างการเล่น
- คำวิจารณ์ ปัญหาในการเล่นอาจจะเป็นเรื่องการใช้คำพูด กลวิธีการบรรยายอาจจะเป็น
The red lorry coming from the right if you are standing on the pavement facing the grocer's.
The pedestrian on the zebra-crossing.
The woman cyclist who was turning left .....etc.

เนื่องจากลักษณะของแบบฝึกหัดการใช้กลวิธีการสื่อสารมีวัตถุประสงค์ในการฝึกเป็นตนเองเดียวกัน คือฝึกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้กลวิธีการสื่อสารเพื่อสื่อความหมายที่ต้องการ ต่างกันก็เพียงกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนฝึกเท่านั้น แบบฝึกหัดต่อจากนี้ไปจะขอกว่าเพียงสื่อการสอนและกิจกรรมการฝึกการใช้กลวิธีการสื่อสารเท่านั้น

แบบฝึกหัดที่ 5 (Rod Ellis, 1984: 40-42)

สื่อการสอน รูปภาพสิ่งของ วัตถุ หรือเหตุการณ์ 4-5 ภาพ

กิจกรรม ครูให้รูปภาพกับผู้เล่น 1 ภาพ หรือจะให้ผู้เล่นเลือกเองก็ได้จากจำนวน 4-5 ภาพที่เตรียมไว้ แล้วให้ผู้เล่นพยายามพูดบรรยายภาพให้ครูฟัง ครูคอยสังเกตการชักกลวิธีการสื่อสารของผู้เล่นว่าเป็นอย่างไรในเวลาจำกัด

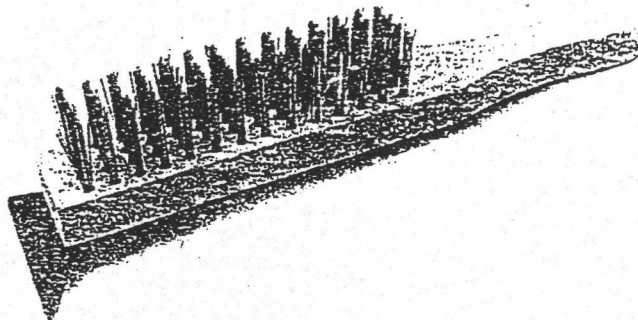
แบบฝึกหัดที่ 6 (Chen Si-Qing, 1990: 159-161)

- สื่อการสอน
1. บัตรคำศัพท์ประเภทรูปธรรม (Concrete Noun) พร้อมภาพประกอบ จำนวน 10 บัตรคำ
  2. บัตรคำศัพท์ประเภทนามธรรม (Abstract Noun) พร้อมคำแปลภาษาแม่ จำนวน 10 บัตรคำ

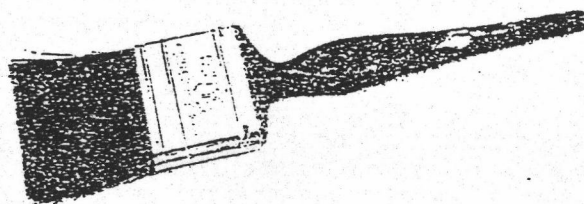
กิจกรรม ผู้เล่นคนที่ 1 จะพูดบรรยายคำศัพท์ที่เป็นนามธรรม 2 คำ และคำศัพท์ที่เป็นรูปธรรม 2 คำ โดยผู้เล่นเป็นผู้เลือกคำศัพท์เอง ผู้เล่นพยายามใช้กลวิธีการสื่อสารทุกอย่างเพื่อให้ผู้เล่นคนที่ 2 ตอบได้ว่าคำศัพท์ที่กำลังบรรยายอยู่นั้นคือคำว่าอะไร ในการเล่นครั้งนี้อันุญาตให้ผู้เล่นคนที่ 2 ตอบคำศัพท์เป็นภาษาแม่ได้

แบบฝึกหัดที่ 7 (Elaine Tarone and George Yule, 1983: 183)

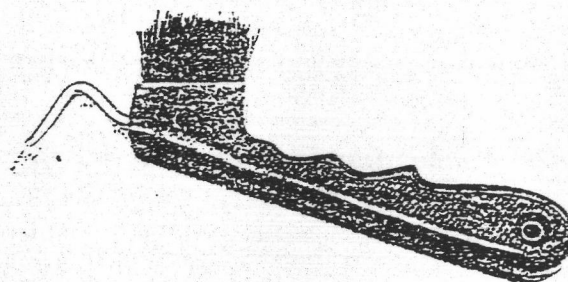
สื่อการสอน ชุดรูปภาพสิ่งของหรือวัตถุ หรือเหตุการณ์ที่คล้ายกัน 3-4 ภาพ จำนวน 2 ชุด
เช่น

A

B

C

กิจกรรม ผู้เล่นคนที่ 1 และผู้เล่นคนที่ 2 ได้รับชุดรูปภาพที่เหมือนกันคนละ 1 ชุด ผู้เล่นคนที่ 1 เลือกรูปภาพจากชุดของตนมา 1 ภาพ แล้วพยายามพูดบรรยายภาพที่ตนเลือกให้กับผู้เล่นคนที่ 2 ฟัง จนทำให้ผู้เล่นคนที่ 2 สามารถแยกแยะรูปภาพที่กำลังถูกบรรยายอยู่ออกจากชุดรูปภาพได้ถูกต้อง (ผู้เล่นที่ทำการบรรยายภาพจะไม่เห็นภาพทั้งหมดที่มีอยู่ จะเห็นเพียงภาพที่ตนเองกำลังบรรยายอยู่เท่านั้น)

ผู้เรียนอาจจะผัดใน เรื่องของไวยากรณ์ คำศัพท์ ภาษาศาสตร์สังคม หรือการสัมพันธ์ ความบังซึ่งก็เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ ครูควรรหาโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกภาษาทั้งกับผู้ที่เป็นเจ้าของภาษาและไม่ใช่อเจ้าของภาษา การฝึกผู้เรียนในเบื้องต้นมิใช่เพื่อความสมบูรณ์ทางภาษาแต่เพื่อให้สื่อสารได้ การแก้ไขความผิดพลาดอาจจะถูกขัดเขยไปกับ เรื่องความชำนาญในการใช้กลวิธีการสื่อสาร นอกจากนี้ครูควรรยอมให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการใช้ภาษา เพราะจะทำให้ครูทราบว่า นักเรียนกำลังประสบกับปัญหาทางภาษาอย่างไร ดังที่ คริส คานดลิน (Chris Candlin, 1985 cited in Gerard M. Willems, 1987: 361) ได้กล่าวว่า "ภาษาที่ผู้เรียนใช้จะทำให้เราทราบว่าเขากำลังคิดหรือกำลังมีแผนการอย่างไรในใจ ซึ่งจะ ทำให้เราทราบถึงความสามารถทางภาษาของเขาด้วย"

การวัดและประเมินผลความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ยังไม่พบว่ามึนักภาษาศาสตร์ท่านใดที่กล่าวถึงการวัดและประเมินผลความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารไว้อย่างเป็นมาตรฐาน ได้แต่กล่าวเพียงว่าการวัดและประเมินผลความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารนั้นนับว่าเป็นเรื่องที่จะเหยียดอ่อนมาก เพราะเราไม่สามารถบอกได้ว่ากลวิธีการสื่อสารใดมีประสิทธิภาพในการสื่อสารมากกว่ากัน เพราะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในการสนทนาแต่ละครั้ง ปัญหาอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ก็คือ ตัวครูผู้สอนภาษาก็ยังไม่คุ้นเคยกับกลวิธีการสื่อสารแต่ละประเภทมากนัก บางครั้งจึงไม่สามารถแยกแยะกลวิธีการสื่อสารแต่ละวิธีออกจากกันได้

อย่างไรก็ตาม ยังมีนักภาษาศาสตร์บางท่านที่ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและการประเมินผลความสามารถด้านนี้ไว้บ้าง ดังนี้

1. วิธีการสังเกต ซึ่งทำการประเมินโดยการนับจำนวนความถี่ของกลวิธีการสื่อสารที่ถูกใช้ (Tahereh Paribakht, 1985: 138)

2. วิธีการให้คะแนน ซึ่งวิธีการให้คะแนนจะถูกให้ตามจำนวนครั้งของการใช้กลวิธีการสื่อสาร คือถ้าผู้พูดใช้กลวิธีการสื่อสารมากครั้งก็จะได้คะแนนน้อย แต่ถ้าใช้น้อยครั้งก็จะได้คะแนนมาก (Elaine Tarone and George Yule, 1987: 160-161) ซึ่งวิธีการนี้จะสอดคล้องกับเกณฑ์การให้คะแนนของ เซน ลี-ควิง (Chen Si-Qing, 1990) ที่กล่าวไว้ในงานวิจัยของเขาที่สามารถสรุปออกมาเป็นเกณฑ์การให้คะแนนได้ดังนี้

ให้ 5	คะแนน	หมายถึง	การมีความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารสูงมาก ใช้กลวิธีการสื่อสาร 1 ครั้ง แล้วสามารถสื่อสารได้
ให้ 4	คะแนน	หมายถึง	การมีความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารสูง ใช้กลวิธีการสื่อสาร 2 ครั้ง แล้วสามารถสื่อสารได้
ให้ 3	คะแนน	หมายถึง	การมีความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารปานกลาง ใช้กลวิธีการสื่อสาร 3 ครั้ง แล้วสามารถสื่อสารได้
ให้ 2	คะแนน	หมายถึง	การมีความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารต่ำ ใช้กลวิธีการสื่อสารตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป แล้วสามารถสื่อสารได้
ให้ 1	คะแนน	หมายถึง	การมีความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารต่ำมาก ไม่สามารถใช้กลวิธีการสื่อสาร สื่อสารได้ในทุกกรณี

อาจสรุปได้ว่าวิธีการวัดและประเมินผลความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารมี 2 วิธีคือ วิธีการสังเกต เพื่อดูว่านักเรียนใช้กลวิธีการสื่อสารใดบ้างและใช้ด้วยความถี่เท่าใด และวิธีการให้คะแนน โดยนำจำนวนครั้งของการใช้กลวิธีการสื่อสารในการสื่อความหมายคำศัพท์มาตีค่าเป็นคะแนน ออกมาเป็นความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารของนักเรียน อย่างไรก็ตามการวัดและประเมินผลความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารด้วยวิธีการดังกล่าวมีความเป็นอัตนัยมาก แต่ก็

นับว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่มีอยู่ในปัจจุบัน และในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการวัดผลและประเมินผลทั้ง 2 ลักษณะ มาใช้ประกอบกันเพื่อดูความสามารถในการใช้กลวิธีการสื่อสารของนักเรียน และเหตุที่ใช้คำศัพท์มาเป็นเครื่องมือในการดูการใช้กลวิธีการสื่อสารของนักเรียนก็เพราะ ตามปกติในการสื่อสารภาษา ปัญหาเบื้องต้นที่นักเรียนประสบก็คือ การไม่ทราบคำศัพท์ที่จะสื่อสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยตรงนั้นยังไม่มีผู้ใดทำไว้ แต่มีงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการสื่อสารของนักเรียน 2 เรื่อง ดังนี้

ใหม่ ดัน (2532, 114-115) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "วิธีการสื่อความหมายโดยใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทยระดับอุดมศึกษา" ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 14 คน แบ่งออกเป็นนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงและต่ำกลุ่มละ 7 คน และเจ้าของภาษาอังกฤษเป็นชาวอเมริกัน 14 คน การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีให้นักศึกษาเล่าเรื่องจากภาพให้เจ้าของภาษาฟัง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลวิธีการสื่อสารที่นักเรียนไทยใช้ได้แก่ การขอความช่วยเหลือ (Appeal) การใช้คำใกล้เคียง (Approximation) การหลีกเลี่ยง (Avoidance) การขอยืมคำในภาษาไทย (Borrowing) การให้ความกระจ่าง (Clarification) การให้บริบท (Contextualization) การเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ (Literal Translation) การถอดความ (Paraphrase) การใช้ส่วนของคำ (Partialization) และการทำท่าทำใบ้ (Mime)

2. นักศึกษาทั้งสองกลุ่ม ใช้กลวิธีการสื่อสารเหมือนกัน แต่ต่างกันที่ความถี่ของการใช้กลวิธีการสื่อสารแต่ละประเภท โดยนักศึกษากลุ่มต่ำใช้วิธีการหลีกเลี่ยง การพูดภาษาแม่ปนกับภาษาที่สอง การเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ และการทำท่าทำใบ้ มากกว่านักศึกษากลุ่มสูง

3. กลวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง ได้แก่ การทำทำใบและการถอดความ ส่วนกลวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต่ำ ได้แก่ การหลีกเลี่ยง และการใช้ส่วนของคำ

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของกลวิธีการสื่อสาร คือ ความไวต่อความรู้สึก (Sensitivity) ของเจ้าของภาษา ปริมาณและความถูกต้องของข้อมูล ความรู้พื้นฐานและการออกเสียง

เกษณี มณีรัตน์ (2534: 92-99) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการใช้กลวิธีการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร" ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ในโรงเรียนรัฐบาล 40 คน และในโรงเรียนเอกชน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ รูปภาพ 4 รูป และแบบสังเกตพฤติกรรม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสังเกตพฤติกรรม ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกในโรงเรียนเอกชน สามารถแสดงพฤติกรรมในการใช้กลวิธีการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษ ได้ดีกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกในโรงเรียนรัฐบาล โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารนั้นมีพอสมควร ผู้วิจัยได้แบ่งงานวิจัยที่ค้นคว้าออกเป็น 2 ด้าน คือ งานวิจัยที่เกี่ยวกับ ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร และการใช้กลวิธีการสื่อสาร กับงานวิจัยที่เกี่ยวกับ กลวิธีการสื่อสารโดยการใช้อำนาจ และกลวิธีการสื่อสารโดยการใช้อำนาจ ซึ่งมีความสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับ ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร และการใช้กลวิธีการสื่อสาร มีดังนี้

เดบอราห์ ไพเรเนียน (Deborah Piranian, 1970 cited in Claus Faerch and Gabriele Kasper, 1983: 70) ได้ทำการวิจัยในปี 1979 เพื่อศึกษาการใช้กลวิธีการสื่อสารโดยการใช้อำนาจรัสเซียเป็นสื่อกลาง กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษา

ชาวอเมริกันที่ลงทะเลเบียนเรียนภาษารัสเซียเป็นภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในอเมริกา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ รูปภาพ โดยไฟเรเนียนทำการบันทึกข้อมูลโดยให้นักศึกษาระบาย รูปภาพเป็นภาษารัสเซีย และจากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ลงทะเลเบียนเรียนภาษาต่างประเทศ และมีประสบการณ์ในการใช้ภาษานั้น ๆ เฉพาะแต่ในชั้นเรียนอย่างเดียว เมื่อพบปัญหาในการสื่อสารมักใช้กลวิธีการสื่อสารแบบการหลีกเลี่ยง เช่น การหลีกเลี่ยงหัวข้อสนทนา อาจจะได้โดย การหันไปพูดถึงเรื่องใหม่แทน หรือละทิ้งการสนทนาเสียกลางคัน แต่สำหรับนักศึกษาที่มีโอกาสได้ใช้ ภาษาที่ตนเรียนมาในสถานการณ์จริงนอกห้องเรียน จะสามารถสื่อสารได้ดีกว่าพฤติกรรมในการ ใช้กลวิธีการสื่อสารได้แก่ การถอดความ คือพูดโดยการใช้อำนาจหรือโครงสร้างประโยคอย่างง่าย ในการสื่อสาร การสร้างคำขึ้นใหม่ การพูดบรรยายหรือการพูดอ้อม เป็นต้น

อีเลน ทาโรน (Elaine Tarone, 1977: 194-203) ได้ทำการวิจัย เพื่อศึกษาว่าผู้พูดที่มีใจเจ้าของภาษาเมื่อทำการพูดภาษาที่สองจะใช้กลวิธีการสื่อสารใดบ้าง โดย เลือกลุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนที่เป็นชาวตุรกี ชาวสเปน และชาวแมนดาริน อย่างละ 3 คน รวมเป็น 9 คน ทุกคนมีความรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับกลาง ดำเนินการวิจัยโดยการใช้อุปกรณ์ เป็นแบบสอบถามพูด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต เพื่อดูว่าในขณะที่นักเรียนกำลังบรรยาย รูปภาพนั้นได้ใช้กลวิธีการสื่อสารใดบ้าง ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการสื่อสารที่นักเรียนใช้ในการ ระบายรูปภาพแตกต่างกัน และไม่เหมือนกับกลวิธีการสื่อสารที่เจ้าของภาษาใช้ แต่เป็นกลวิธีที่ ผสมผสานระหว่างภาษาแม่กับภาษาที่สองของผู้พูด กลวิธีที่ถูกนำมาใช้ได้แก่ การถอดความ การใช้อำนาจใกล้เคียง การสร้างคำขึ้นต้นใหม่ การเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ การพูดภาษาแม่ ปนกับภาษาที่สอง การขอความช่วยเหลือในระหว่างพูด การใช้ท่าทางประกอบหรือแทนคำพูด และถ้าผู้พูดพูดบรรยายไม่ได้จริง ๆ จะใช้กลวิธีการหลีกเลี่ยง

ทามาส วาราดี (Tamas Varadi, 1980 cited in Claus Faerch and Gabriele Kasper, 1983: 87-96) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงกลวิธีการสื่อสารที่ใช้ ในการปรับข้อความ ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ชาวฮังการีที่ลงทะเลเบียนเรียนวิชา ภาษาอังกฤษ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกมี 9 คน กลุ่มหลังมี 10 คน ทั้งสองกลุ่มจะได้รับการสอนภาษา

อังกฤษให้ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ในขั้นตอนแรกกลุ่มตัวอย่างประชากรทุกคนจะต้องเขียนบรรยายรูปภาพ 1 ชุด โดยใช้เวลากลุ่มแรก 45 นาที เขียนเป็นภาษาอังกฤษ กลุ่มหลังใช้เวลา 30 นาที เขียนเป็นภาษาฮังกาเรียน เมื่อหมดเวลาจะเก็บกระดาษคำตอบ และให้นักศึกษาทั้งสองกลุ่มเขียนบรรยายรูปภาพเดิมอีกครั้ง แต่คราวนี้ภาษาที่ใช้เขียนจะสลับกัน โดยกลุ่มที่ 1 เขียนเป็นภาษาฮังกาเรียน กลุ่มที่สองเขียนเป็นภาษาอังกฤษ และขอให้ข้อความที่เขียนเป็นข้อความเดิมให้มากที่สุด หลังจากนั้นอีกหลายวันต่อมาจะเป็นการดำเนินขั้นตอนที่สอง โดยขอให้นักศึกษา 2 กลุ่มเดิม เขียนบรรยายรูปภาพชุดเดิมอีกครั้ง และขอให้เขียนข้อความเดิมให้มากที่สุดเช่นกัน คราวนี้นักศึกษากลุ่มที่ 1 จะเขียนบรรยายเป็นภาษาอังกฤษก่อน กลุ่มสองเขียนเป็นภาษาฮังกาเรียน ด้วยวิธีการเดิม เมื่อหมดเวลาให้ทั้งสองกลุ่มเขียนบรรยายรูปภาพชุดเดิมอีก คราวนี้ใช้ภาษาในการเขียนสลับกัน สลับแล้วนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม จะต้องเขียนบรรยายรูปภาพทั้งหมด 4 ครั้ง ทั้งนี้เพื่อที่จะดูการใช้กลวิธีการสื่อสารที่นักศึกษายึด เพราะเมื่อนักศึกษาเขียนด้วยภาษาแม่จะสามารถใช้คำศัพท์ได้เต็มที่ แต่เมื่อต้องเขียนเป็นภาษาอังกฤษ จะมีคำศัพท์บางคำที่นักศึกษาไม่ทราบจึงมีการนำกลวิธีการสื่อสารมาใช้เพื่อพยายามให้ข้อความเหมือนเดิมที่สุด ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีการปรับข้อความทั้งในลักษณะใช้คำอื่นมาแทนที่ (Replacement) และการตัดทอน (Reduction) โดยการนำกลวิธีการถอดความ และการใช้คำใกล้เคียง

เอลเลน ไบลีสต็อก (Ellen Bialystok, 1980 cited in Claus Faerch and Gabriele Kasper, 1983: 100-117) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้กลวิธีการสื่อสาร เมื่อผู้พูดมีปัญหากการใช้คำศัพท์ โดยทำการศึกษาสภาพความเป็นจริงของการสนทนาว่าใครใช้กลวิธีการสื่อสารแบบใด เมื่อใด และด้วยผลของการสื่อสารอย่างไร กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ เป็นนักศึกษาชาวแองโกลคานาเดียนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาที่สอง กลุ่มตัวอย่างประชากรมี 2 กลุ่ม คือกลุ่มนักศึกษาจำนวน 16 คน และกลุ่มนักศึกษาผู้ใหญ่ จำนวน 14 คน ดำเนินงานวิจัย โดยให้นักศึกษาทั้งสองกลุ่มทำการสื่อสารเป็นภาษาฝรั่งเศสกับเจ้าของภาษา โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำการพูดบรรยายรูปภาพให้กับเจ้าของภาษาฟัง แล้วให้เจ้าของภาษาวาดภาพตามคำบรรยายของนักศึกษา

ทั้งสองกลุ่ม โดยที่เจ้าของภาษาไม่มีการโต้ตอบทางวาจากับนักศึกษาทั้งสองกลุ่มเลย ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะเด่นที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดของพฤติกรรมในการใช้กลวิธีการสื่อสารของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองแสดงออกมาสอดคล้องกัน คือ การแสดงความพยายามที่จะพูดกับเจ้าของภาษาให้เข้าใจในความหมายของคำพูดของตนได้อย่างถูกต้อง โดยใช้กลวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานภาษาแม่ และกลวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานภาษาที่สอง ในด้านกลวิธีการพูดภาษาแม่บนกับภาษาที่สอง การพูดภาษาแม่ด้วยสำเนียงภาษาที่สอง การเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ การใช้คำใกล้เคียง และการถอยคความ

วิภาดา จารุจุมพล (Wipada Jarujumpol, 1983: 1362-A) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการทำคำศัพท์ให้ง่ายขึ้นโดยการใช้อักษรวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาแม่ โดยมุ่งศึกษาถึงลักษณะพฤติกรรมในการใช้อักษรวิธีการสื่อสารด้านการใช้คำศัพท์ในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาชาวไทยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชาวไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 25 คน แบ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ ดำเนินการวิจัยโดยให้กลุ่มตัวอย่างประชากรพูดบรรยายรูปภาพเป็นภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมในการใช้อักษรวิธีการสื่อสารที่นักศึกษาใช้แก้ปัญหาทางด้านการใช้คำศัพท์ในการพูดได้แก่ การเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ การพูดภาษาแม่บนกับภาษาที่สอง การใช้คำใกล้เคียง การใช้คำเหมือน การสร้างคำใหม่ การพูดอ้อมหรือการพูดบรรยาย แทนการกล่าวคำศัพท์นั้นโดยตรง นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักจะแก้ปัญหาในการใช้คำศัพท์โดยการใช้อักษรวิธีการเหมือน การใช้อักษรใกล้เคียง และการสร้างคำใหม่ ส่วนนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมักจะแก้ปัญหาในการใช้คำศัพท์ โดยการเรียงลำดับคำแบบภาษาแม่ หรือโดยการใช้อักษรภาษาแม่บนกับภาษาที่สอง และการพูดอ้อมหรือพูดบรรยาย

รอด เอลลิส (Rod Ellis, 1984, 40-44) ได้ทำการศึกษาว่า ผู้เรียนภาษาที่สองที่มีระดับความสามารถทางภาษาต่างกัน จะใช้อักษรวิธีการสื่อสารต่างกันหรือไม่ โดยจะพิจารณาเฉพาะกลวิธีการหลักสี่อย่างกับกลวิธีการถอยคความ และศึกษาว่าผู้ที่เรียนภาษาที่สอง

กับเจ้าของภาษาจะใช้กลวิธีการสื่อสารต่างกันหรือไม่ ตัวอย่างประชากรที่ใช้มี 2 กลุ่ม คือ นักศึกษาต่างชาติที่เรียนในอังกฤษเป็นเวลา 1 ปี จำนวน 6 คน กับเจ้าของภาษาจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดรูปภาพที่มี 3 ภาพ ดำเนินการวิจัยโดยให้ตัวอย่างประชากรเล่าเรื่องให้กับครูที่สอนภาษาฟัง โดยครูจะมีรายการคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับรูปภาพนั้นอยู่ เพื่อเป็นเกณฑ์คอยดูว่านักศึกษาได้ใช้คำเหล่านั้นหรือไม่ และถ้าไม่ได้ใช้ก็แสดงว่านักศึกษาได้ใช้กลวิธีการสื่อสารในการสื่อความหมายผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีระดับความสามารถทางภาษาต่างกัน ใช้กลวิธีการสื่อสารต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาสูง จะใช้กลวิธีการสื่อสารที่เป็น การถอดความ มากกว่า การหลีกเลี่ยง ส่วนเจ้าของภาษาจะใช้กลวิธีการถอดความ มากกว่า กลวิธีการหลีกเลี่ยง เช่นกัน

ทาเฮเรห์ ปารีบาคท์ (Tahereh Paribakht, 1985, 132-146)

ได้ทำการวิจัย เรื่อง "ความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารกับความสามารถทางภาษา" เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสามารถทางภาษาของผู้พูดกับการใช้กลวิธีการสื่อสาร ตัวอย่างประชากรแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน 2 กลุ่มแรกเป็นนักศึกษาชาวเปอร์เซียที่มีความสามารถทางภาษาอยู่ในระดับกลาง และระดับสูง อีกกลุ่มเป็นนักศึกษาที่เป็นเจ้าของภาษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการพูดโดยการใช้คำศัพท์ โดยให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ประชากรพยายามพูดบรรยายคำศัพท์ให้เจ้าของภาษาฟังจนเจ้าของภาษาคอบได้ว่า เป็นคำศัพท์คำใด ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กลวิธีการสื่อสารที่ผู้เรียนใช้จะแตกต่างกันตามระดับความสามารถทางภาษา ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาสูง หรือเจ้าของภาษาจะใช้กลวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานภาษาที่สอง (L₂-based Communication Strategies) ส่วนผู้ที่มีความสามารถทางภาษาคำ จะใช้กลวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานภาษาแม่ (L₁-based Communication Strategies) และความถี่หรือ ปริมาณในการใช้กลวิธีการสื่อสารของผู้พูดจะต่างกันตามระดับความสามารถทางภาษา ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูง จะใช้กลวิธีการสื่อสารด้านภาษาศาสตร์ ส่วนผู้ที่มีความสามารถทางภาษาคำ จะใช้กลวิธีการสื่อสารด้านความคิด ส่วนผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาจะใช้กลวิธีการสื่อสารด้านท่าทาง สูงกว่าผู้ที่ เป็นเจ้าของภาษา และนักศึกษาที่อยู่ในระดับกลางจะใช้กลวิธีการสื่อสารด้านท่าทาง สูงกว่านักศึกษาที่อยู่ในระดับสูง

เชน สี-คิง (Chen Si-Qing, 1990, 154-188) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารกับความสามารถทางการเรียนภาษาที่ 2 ของผู้เรียนโดยใช้ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 6 คน และระดับปริญญาตรี จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชุดโดยการให้คำศัพท์ และแบบประเมินประสิทธิผลความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร โดยให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างประชากรพยายามที่จะบรรยายคำศัพท์ด้วยการใช้กลวิธีการสื่อสารแบบต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าของภาษาสามารถตอบได้ว่าเป็นคำศัพท์คำใด ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาต่างกัน จะใช้ประเภทของกลวิธีการสื่อสารแตกต่างกัน
2. ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาต่างกัน จะใช้กลวิธีการสื่อสารจำนวนมากขึ้นแตกต่างกัน
3. ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาต่างกัน จะสามารถเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารได้โดยมีประสิทธิผลแตกต่างกัน
4. ความแตกต่างระหว่างภาษาที่ 1 และภาษาที่ 2 มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารของผู้เรียน
5. ความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Competence) ของผู้เรียนจะมากขึ้นโดยการพัฒนาความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสาร

เคิร์สเทน ฮาสทราฟ และ โรเบิร์ต ฟิลลิปสัน (Kirsten Hastrup and Robert Phillipson cited in Claus Faerch and Gabriele Kasper, 1983: 140-159) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการสื่อสารที่ถูกใช้ในช่วงการมีปฏิสัมพันธ์กันของเจ้าของภาษาและผู้ที่มีเจ้าของภาษา เมื่อพบปัญหาในการสนทนา ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาชาวเดนมาร์กที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในระดับกลาง จำนวน 8 คน ทำการสนทนากับเพื่อนที่เป็นเจ้าของภาษาในหัวข้อเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน การวิเคราะห์ข้อมูลทำใน 3 ลักษณะ คือ คุณลักษณะของการสนทนา ปัญหาที่เกิดจากการสนทนา และประเภทและความถี่ของการใช้กลวิธีการสื่อสาร ผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันผลการวิจัยของเอลเลน ไบลีสต์ด็อก ที่ว่า

กลวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานภาษาแม่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารน้อย ในขณะที่กลวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานภาษาที่สองมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในการสื่อสารที่ดีกว่า

มาเฮ ฮับดิล-ฮาฟิซ คาราเก้ (Mahir Abdil-Hafiz Karaki, 1991: 2444-A) ได้ทำการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของกลวิธีการสื่อสารกับประสิทธิภาพในการสื่อสารของผู้เรียนที่มีบุคลิกแสวงหาโอกาสในการพูด (เด็กกลุ่มสูง) กับผู้เรียนที่มีบุคลิกไม่ชอบการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (เด็กกลุ่มต่ำ) งานวิจัยนี้ได้ตั้งสมมติฐานว่า เด็กกลุ่มสูงมีการแสดงออกในการบรรยาย (Description) การสั่ง (Instruction) และการพรรณนา (Narration) ได้ดีกว่าเด็กกลุ่มต่ำ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองจากโรงเรียนมัธยมในนิวยอร์กตะวันตก จำนวน 8 คน กลุ่มละ 4 คน ดำเนินการวิจัยโดยให้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการบรรยาย การสั่ง และการพรรณนา พร้อมกับมีการบันทึกวิดีโอไว้ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมก็จะนำวิดีโอมาเปิดให้ตัวอย่างประชากรแต่ละคนดูตัวเองเวลาพูด และให้อธิบายว่าตนกำลังพยายามที่จะใช้กลวิธีการสื่อสารใด เมื่อพบกับปัญหาในงานที่ทำ แล้วผู้วิจัยทำการบันทึกกลวิธีการสื่อสารที่ถูกใช้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ พบว่า การใช้กลวิธีการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยเด็กกลุ่มสูงมีแนวโน้มที่จะใช้กลวิธีการทำให้สำเร็จ (Achievement Strategies) ที่ช่วยในการสื่อสารให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งตรงข้ามกับเด็กกลุ่มต่ำมีแนวโน้มที่จะใช้กลวิธีการตัดทอน (Reduction Strategies) ที่เป็นการหลีกเลี่ยงการสื่อสารและมีประสิทธิภาพต่ำ นอกจากนี้งานวิจัยยังได้แนะนำว่าครูผู้สอนภาษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้กล้าเสี่ยงต่อการเผชิญกับปัญหาด้านภาษา พยายามแสวงหาโอกาสในการพูดอย่างชนิดไม่ต้องการเตรียมตัวบ้าง เพื่อจะได้เป็นกิจกรรมที่มีค่าต่อการสื่อความหมายและสมจริง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการในต่างประเทศสรุปได้ว่า จากการศึกษาความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารและการใช้กลวิธีการสื่อสาร ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกันคือ

1. ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาสูง มีแนวโน้มจะมีความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารสูงตามไปด้วย
2. ผู้เรียนที่มีความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารสูง จะใช้กลวิธีการสื่อสารน้อยกว่า ผู้ที่มีความสามารถด้านกลวิธีการสื่อสารต่ำ
3. ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาสูง จะใช้กลวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานภาษาที่สอง ส่วนผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาต่ำ จะใช้กลวิธีการสื่อสารที่มีพื้นฐานภาษาแม่ และผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาสูงจะใช้กลวิธีการสื่อสารด้านการใช้ท่าทางน้อยกว่าผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาต่ำ
4. ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาต่างกัน จะใช้ประเภทของกลวิธีการสื่อสารต่างกัน และกลวิธีการสื่อสารที่ใช้จะมีประสิทธิผล (Effectiveness) ในการสื่อสารต่างกันด้วย
5. กลวิธีการสื่อสารที่ถูกนำมาใช้มากที่สุดและมีประสิทธิผลมากที่สุดคือการถอดความ (Paraphrase) ส่วนกลวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิผลในการสื่อสารน้อยที่สุดคือการหลีกเลี่ยง (Avoidance)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับกลวิธีการสื่อสารโดยการใช้คำพูด และกลวิธีการสื่อสารโดยการใช้คำพูด

ดักลาส เอช บราวน์ (Douglas H. Brown, 1980: 198-202) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาวิธีการใช้กลวิธีการสื่อสารโดยการใช้คำพูด ที่มีผลต่อการสื่อสาร ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งรัฐนิวเจอร์ซีย์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์นักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการใช้กลวิธีการสื่อสารโดยการใช้คำพูดที่มีผลต่อการสื่อสาร ผลการวิจัยสรุปได้ว่าวิธีการใช้กลวิธีการสื่อสารที่มีผลต่อการสื่อสารโดยการใช้คำพูด 3 วิธี คือ วิธีที่ใช้การมองเห็น (Visual Modality) เช่น การมองเห็นการเคลื่อนไหวของศีรษะ มือ หรือร่างกาย การสบตาระยะห่างหรือใกล้ชิด เสื้อผ้าเครื่องประดับต่าง ๆ วิธีต่อมาคือ วิธีที่ใช้การสัมผัส (Kinethesis Modality) ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่ผู้พูดภาษานั้นประเพณีปฏิบัติกันอยู่ และ

วิธีสุดท้าย คือ วิธีที่ใช้การไต่กลิ่น (Olfactory Modality) เช่น กลิ่นเหงื่อของมนุษย์ ซึ่งในบางสังคมอาจจะถือว่าเป็นสิ่งดึงดูดใจ แต่ในบางสังคมจะถือเป็นเรื่องน่ารังเกียจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่ผู้พูดอาศัยอยู่

เอส เท็มเพิลตัน และ อี เอ็ม สไปเวย์ (S. Templeton and E. M. Spivey, 1980: 265-278) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด ที่มีผลต่อความเข้าใจในภาษาพูด ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาจำนวน 52 คน ในรัฐคาโรไลนาเหนือ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต ผลการวิจัยสรุปว่า การสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด เช่น การทำท่าบึ้ง การเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นต้น มีผลต่อการเดาความหมาย และการทำความเข้าใจของผู้ฟัง นอกจากนี้การสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูดยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัย และทัศนคติของผู้พูดด้วย

ไมเคิล กรีน (Michael Green, 1985: 9-15) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของการทำท่าบึ้งและการเคลื่อนไหวศีรษะ มือ หรือร่างกาย แรงบันดาลใจและความตั้งใจ ความคิดรวบยอดในการพูด ความยากง่ายที่จะเข้าใจ การเดาความหมายจากสิ่งที่ผู้พูดพูดออกมาที่มีผลต่อผู้ฟังที่จะเข้าใจคำพูดของผู้พูด ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียน 156 คน ในรัฐคาโรไลนาเหนือ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต โดยมุ่งศึกษาดูการใช้คำวลี หรือประโยคที่นักเรียนพูดออกมา และการสังเกตการใช้ท่าทางของนักเรียนในขณะที่กำลังพูด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า การทำท่าบึ้งและการเคลื่อนไหวศีรษะ มือ หรือร่างกาย สามารถสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัย หรือทัศนคติของผู้พูด นักเรียนบางคนให้ความเห็นว่า ลักษณะนิสัย ทัศนคติ บุคลิกลักษณะ และภูมิหลังของผู้พูด มีผลต่อแรงบันดาลใจและความตั้งใจในการสื่อสารของผู้พูด ในส่วนของความคิดรวบยอดในการพูด นักเรียนส่วนใหญ่มองไม่เห็นตรงกันว่า การที่จะพูดให้มีความหมายได้อย่างเหมาะสมมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้ฟัง ส่วนความยากง่ายที่จะเข้าใจของผู้ฟัง ขึ้นอยู่กับความชัดเจนในการใช้คำพูดของผู้พูด และในการเดาความหมายจากสิ่งที่ผู้พูดพูดออกมา นักเรียนให้ความเห็นว่า ผู้ฟังจะเดาความหมายได้จากคำพูด และความรู้สึกของผู้พูดที่แสดงออกมานั้นขึ้นอยู่กับท่าทางพูด

เรย์ แอล เบิร์ดวิสเซลล์ (Ray L. Birdwhistell, 1970: 89
อ้างถึงใน เกษณี มณีรัตน์, 2535: 41) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสื่อสาร
ทั้งด้านการใช้คำพูด และการไม่ใช้คำพูดของชาวอเมริกัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต
พฤติกรรมของชาวอเมริกันที่แสดงออกในระหว่างการสนทนา ผลการวิจัยพบว่า ชาวอเมริกันจะ
สนทนากันโดยเฉลี่ยประมาณวันละ 10-11 นาที และมากกว่าร้อยละ 65 ของพฤติกรรมที่ปรากฏ
จะเป็นพฤติกรรมสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย แทนการพูดออกมา
โดยตรง ซึ่งชาวอเมริกันเองก็เข้าใจความหมายเป็นอย่างดี

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด และกล
วิธีการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด สามารถสรุปได้ว่า กลวิธีการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด
สามารถสร้างความเข้าใจในการสื่อสารได้ผลดีเหมือนกลวิธีการสื่อสารโดยการไม่ใช้คำพูด และ
ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพดีขึ้นด้วย